

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרמ"ק צוקללה"ה

שבת יב. - מא: - ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר - גליון 27

יב עוז ביח גזירות ב"ש וב"ה, התבאר לעיל דלרבנן דקיסרין י מהן היינו מתני' דובים, ועוד ח' גזירות מהני גזירות תני רשב"י בו ביום גזרו על פיתן וגבינתן של כותים [דשל עכו"ם נמנה לעיל], ויין וחומצין וצירין ומורייסן כל הי חדא חשיבי דחומצין אסיר בשתייה משום שהיה תחילה יין וכן ציר מעורב בו יין, אינ' חשבי לציר בפנ"ע משום דחייש ביה לציר דג טמא, כבושי"ש, שלוקיה, מלוחיהן מחמת ביטולי עכו"ם, חילקה מין דן שעולים עמו מיני דגים טמאים, שחיקה טרית פי תערובת דגים שנשתברו ואינם ניכרים, טיסינ' קמח חיישי' כנ"ל שנתערב בו דבר טמא, והנה אי ציר ויין חשיבי תרתי צ"ל דהני חשיבי חד, ואי ציר ויין כחד צ"ל דחילקה ושחיקה חד וטיסינ' עוד א' והו' ח' וכי"מ דחילקה שחיקה כולן מין חייסים שמתחלקים לכמה חתיכות], ועוד תני רשב"י על לשונן שלא ידברו בלשון עכו"ם, עדותן, מתנותיהן לקבל מהם ביום אידם, בניהן שלא יבוא למשכב זכור והוי בכלל מ"ה, בנותיהן וכבר נמנה במה שרבו ב"ש על ב"ה, ובכוריהן דהמורק קרקע לעכו"ם לוקח ממנו פירותיו ומביאם ביכורים לירושלים כדי שלא יזא רגל למכור לו קרקע, אי' מתנותיהן וביכורים קאי בכותים שלא יקבלו מהם, אינ' יל"פ כלפי כבורות.

פיתן, יש שהתירו מחמת שאין פת ישראל מצויה דאף שבדין היה לאסור מ"מ עמעמו להתיר מפני חיי נפש [אבל אי"ל איפכא כיון דאין עמעום לאסור ועוד דהלא פת בכלל תבשיל ובתשיל ודאי אסור], ולרבנן דקיסרין היתיר נאמר דוקא בלוקח מפלטר העושה הרבה ואין לחוש משום בנותיהן, [למעשה לא מתירים ככה"א אלא מחמירים.

ביטולי עכו"ם לרשב"י ביטולי עכו"ם ד"ת דכ' "אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מימם תכרו מאתם" וגו' אוכל דומיא דמים שלא נשתנו מברייתן, ונ"ח רובא הק' מדאמרו דקליות עכו"ם מותרים אף שא"ה להחזירם לקדמתן [כמוטלייה שורין כמה זרעים יחד עד שמתחילים לצמוח ופנקריסים תמרים שנודשו יחד וקובטיות מין כרתי וחמים של עכו"ם], וז"ל "וסי בר בון וכן ס'ל ל"ח רובא ביטולי עכו"ם דרבנן והני מותרים משום דלא גזרו אלא בדבר שאינו נאכל חי, והא דכ' "אוכל תשברו מאתם" וגו' באוכל תשברו שאם שואך נושג האכילה ופיסהה, ואם לא נתיסים באוכל פייסו בכסף, [וכן ר' יונתן היה שולח מתנות כשהיה מגיע שר לעיר שאמר דאם יזא לו דין על יתום ויתצטרף לו נמצא את פניו מפיסות].

הטעם דגבינת עכו"ם אסורה - י"א כדן חלב האסור משום תערובת חלב בהמה טמאה וכדתי דישאל העומד עם הגוי יכול לשתות מחלב שנחלב ע"י העכו"ם, וי"א כדן חלב האסור משום גילוי ולא יועיל להעמיד את החלב לגבינה ואי ארי אסור אינו מעמיד כיון דחיישי' שיש ארס בין הנקבים אבל בשאר החלב לא היה ארס ולכן נעשה גבינה.

ג' סוגי ארס - ארס שוקע בכלי, ארס צף, וארס עומד כסכהה באמצע מלמעלה, ומציו מעשים דאלו ששתו בתחילה לא מתו נאלו ששתו אח"כ מתו ללמוד דאף אם שתו ראשונים ולא מתו אין לשתות אח"כ שמא יש בו ארס שוקע, דהוה עובדא בימי ר' ירמיה שנתגלה חבית בביהמ"ד ולא מתו הראשונים אלא רק אלו ששתו אח"כ, וכן הוה בדכ מים של פועלים שהיו בחר בתרומתו הגי' שדה וכן תני דחבית שנתגלתה והאבטיח שנמצא נקור ושתו ואכלו מהם הראשונים - לא ישתו האחרונים.

יג' משקין שאין בהם משום גילוי שאין הנחש שותה מהם **ת"ק** ציר מורייס חומץ שמן ודבש אם לא ראו אותו נוקר **ור"ש** אוסר [א.ה. בתרומות הגי' ר"ש אוסר 'בדבש'], **אבל בראו** אותו נוקר אף לחכמים אסור.

מי אסור והטעם דשמן עכו"ם אסור י"א דנדיאל אסור דכ' ויישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל וגו' וביין משתני' ב' משתאות א' יין וא' שמן, ולפי"ז לאו מיח' דבר הוא, וי"א מיח' דבר הוא ולא דניאל אסור אלא שהיו עולין להר המלך לקנותו והיו נהרגים עליו, והתירו רבי וב"ד דהיינו ר' יהודה הנשיא בן בנו של רבי, ואיליה"ק אי דניאל גזר על השמן הלא אין ב"ד מבטל דברי חברו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין כיון דאמר ר' יוחנן דה"מ אם רוב הציבור קבלו את תקנת ב"ד הראשון, [יצחק בר שמואל הגיע לנציבין וראה ששמואל אכל ורב לא אכל מחמת דטען שמכיר את המתיר שהוא ר' שמלאי ויכול לחלוק עליו, אבל אל"ל שמואל דרבי וב"ד התירו ודחק בו לאכול כדי שלא יקרא זקן ממרא].

בג' מקומות נקרא ר"י הנשיא רבותינו פי ב"ד עמו - בגיטין דהאמורא אם לא באתי מכאן ועד יב' חודש אינו גט אבל רבותינו התירו דמונן של גט מוכיח, בשמן הג"ל ובסנדל המפלט סנדל תשב לזכר ולנקבה ורבותינו אמרו דצריך צורת פנים, [והא דלא קראו לבי"ד דרבי ב"ד שרייא דכל המתיר ג"פ נקרא כך כיון דלא כל בית דינו התירו בגיטין הג"ל].

בנותיהן של עכו"ם נאסרו מיח' דבר - י"ג בנותיהן ממש והא דהאמורא אם לא באתי מכאן ועד יב' חודש אינו גט אבל רבותינו התירו דמונן של גט מוכיח, בשמן הג"ל ובסנדל המפלט סנדל תשב לזכר ולנקבה ורבותינו אמרו דצריך צורת פנים, [והא דלא קראו לבי"ד דרבי ב"ד שרייא דכל המתיר ג"פ נקרא כך כיון דלא כל בית דינו התירו בגיטין הג"ל].

שכבת זרען של עכו"ם טמאה והיא דתני דהיא טהורה י"ל דאסורה מחמת מ"ר ונ"מ בישה דליכא מ"ה והיינו ביכול להשתוה [דאל"ה אף בישראל טהורה כמבאר בגדה לד.].

בע"ק האסור בוד"ה - י"א דשונה רק הלכות פסקות בלא טעם, וי"א דשונה רגליות הלכות השגורות בפיו וא"צ הארץ בהם ובלבד שלא יציע את המשנה, וי"א דשונה הכל ובלבד שלא יזכיר אזכרות.

טומאת ארץ העמים מיח' דבר אף דיוסף בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים אסור כן מ"מ כן היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים [ללמוד דכל שב"ד מוסרים ונפשינו עליו סופו להתקיים כמו שנאמר למשה מסיני וכדכ' כי לא דבר רק הוא מכס' דאם הוא רק מכס הוא רק, ודרשו ל"כי הוא חייבים" דהיינו בזמן שאתם יגיעין בן]. [יוסף בן יעזר ויוסי בן יוחנן הי"ל גזרו גם על כלי זכוכית, ור"י כן טבאי שמועון בן שטח גזרו טמאה על כלי מתכות, והלל ושמאי גזרו על טהרת הידיים].

אין ב"ד מבטל דברי ב"ד חברו, ר' אבון אמר בשם שמואל דהא דאין ב"ד מבטל ד' חברו אא"כ גדול בחכמה ובמנין ה"מ בדברים שאינם מיח' דבר אבל ביח' דבר אפי' גדול אינו מבטל משום דעמדה להם בנפשותיהם, [ר' מנא הק' דיילמא כיון דהיה באונס קלישא' להו ואפי' ב"ד קטן יכול לבטל], והא דהק' על שמן כיצד ביטלו ואף דהק' על מ"ד דנדיאל אסור מ"מ אם א"ל לבטל היה מק' אף למ"ד דב"ש וב"ה אמרו - י"ל דגזרו על שמן דאי ב"ד גדול ירצה לבטל ויכל [אבל אי"ל דשמואל אמר דדברים שאינם מיח' דבר אפי' ב"ד קטן מבטל כיון דהק' כע"ז על איסור עבודה בערב שביעית שאינה מיח' דבר].

יד עוד מציוו דתקנו דאפשר לבטל לא דה' חטאות מתות ולד חטא, ותמורתן, ושמתו בעליה, ושעברו שנתה, ושאבדה ונמצאת

בעלת מום, ואם רצו לבטל מבטלין, אמנם לא כדי שיעלו ע"ג המזבח אלא שירעו ולא ימותו.

פ"א ה"ה
מלאכה שתגמר בשבת, שריית דיו וסממנים וקרשינין **מבעוד יום** - לב"ש מותר רק אם ישירו מבעוד יום, וב"ה מתירים אף אם תגמר המלאכה משחשכה.

טעמא דב"ש דכ' ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וגו' שתהא כל המלאכה עשויה מבעוד יום, [וב"ה ס"ל דקאי על עושה מלאכה בידיים דעביד רק בששת ימים], **וטעמא דב"ה דכ' ששת ימים תעשה מעשיך** וביום השביעי תשבות, וקאי ביום אדלעיל דאפשר לגמור בו מלאכה, ולב"ש קאי מקרא זה על אופנים שהמלאכה עצמה התחילה בער"ש כגון פותקין אמת המים לגינה והיא שותה בשבת, ונותנים קלורית על העינין מער"ש והיא מתרפאת, וכע"ז רטיה ע"ג המכה, ומוגמר תחת הכלים ומתעששים בשבת, גופרית תחת כלי כסף והן מתגפרים בשבת הצורות מתמלאות בשחור.

אף הדתירו ב"ש תחילת מלאכה בשבת מ"מ **אין נותנים חיטים לריחיים של מים מבעוד יום** - י"ג משום שהן משמיעות קול ואיכא זילותא דשבת, וי"ג משום שלא התחילה מלאכה בכל חיטה וחיטה [והיי"מ הנ"ל ס"ל כר"י דאיכא התחלה בכל גבי הא דהתיר ר"י ליקוב שפופרת ולינתה ע"ג הנו, וצ"ע דאמרו דטעמא דר"י משום שמשקה טופח הוא והוי חיבור], וי"ג שהוא שוכח ותוקע את היד.

ב"ה הק' לב"ש ולא יכלו ב"ש להשיבם - דהלא אף אתם ב"ש מודים דטוענים עם חשכה קורת בית הבר ועיגולי הגת ע"ש שהקורות עגולים, ואמר ר"ז דלולי שהיה מכניס ראשו במח' ב"ש וב"ה היה אומר דשאני הני שכבר נעקרה כל טיפה וטיפה.

ב"ש הק' לב"ה ולא יכלו ב"ה להשיבם - דהלא אף אתם ב"ה מודים דאין צולין בשר בצל וביצה מבעוד יום אלא כדי שיצולו כל צורכן מבעוד יום, ואמר ר"ז דלולי וכו' היה אומר דשאני הני דרדכן להפך בחמ"ס.

לר' יודן אסור להמשיך לצלות דבר שנצלה כמאב"ד אף דאין הדרך לחתות, והטעם משום דגזרו בכל דבר שדרכו להפך, אבל לר' מנא ס"ל דשרי דאל"ה מ"ט ב"ה לא השיבו דשאני דבר שצריך לצלותו כל צורכו מבעוד יום.

פ"א ה"ו
טו לב"ש אין שורין **אונין של פשתן** פשתן מנופץ שנותנים בתנור לבלבו אא"כ ההבילו התחממו, [וכגון אנשי העיירות שאינם מקפידים י"מ הדתירו דוקא להם, וי"מ דמתמתם חשיב תחילת מלאכה אף לבני אחרים], וכן אין נותנים **צמר ליורה** אא"כ קלט הצבע [והי"מ כשאנינה על האש אבל על האש

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי

תלמוד ירושלמי

תרגום ופירוש

ניתן לקבל במייל וכן לקנות במחיר מחול חוברת

לישנא קלילא - זרעים

בנקודות המכירה של 'מכון תמצית הש"ס'.

פרטים במייל

בגב הגליון

או בטלפון:

052-7692282

אפי' קלט הצבע אסור דחיישי' שיחוש שהיאאל הצבע ויוסיק מים], וּבִגְה מתיירים דהלא אַם עשה כן בשבת ודאי דחייב ה"ג מותר לעשות כן מער"ש.

פ"א ה"ו

לִבְשׁוֹ אין פורסין **מצודות חציו עופות דגים** אלא בכדי שיצודו שבעוד יום [וידוע שיצודו כן היינו שרואה את המצודה שאינה במקומה ובמקום שיש הרבה חיות את המצודה יכולה לצוד אלא רק חיה אחת או ב' חיות, וה"ג נ"מ להא דתני בביצה דאין גוטלין אלא מצודה שצודו בה מעי"ט, ודומיא דדגים הנמצאים במים שיש שם הרבה דגים], וּבִגְה מתיירים.

ספק מוקצה, עוד תנן במתני' דביצה הג"ל, דגים שצודו בשבת אסורים ומעשה בכרי שבאיא לר"ג ואמר מותרין הן וקבע רבי דלהלכה הם מותרים - לר"ח מותרים למחר אבל בשבת אסור משום גזל' דשמא צדן והכרי בשבת [דאל"ה הוי מעשה לטורח], וקמ"ל דאף שצודו בשבת מ"מ מותרים לטלטל היום כדי לאוכלי למחר ולא התמירו כ"כ בספק מוקצה, א"נ הא דמותרים למחר משום דהוי בכדי שיעשו, וּלְר' חזקיה ור' עוזיאל ב"ח מותרים ממש אפי' בשבת, לפי דאגרסי' דר"ג מתיז מספק ומעשה בכרי וכו', ורבי פסק הלה כר"ג.

האם יש לעכו"ם הכנה לשבת ונ"מ אי אית לה גזל' גז"א דעכו"ם [צ"ח הכנה מער"ש וא"י גזל' שרי ועולמי ר"ג אלא לפגי על ת"ק, וי"א דעכו"ם צריך הכנה [וישמעי' דר"ח רובא ס"ל דעכו"ם לא בעי הכנה מדלא מיחה ברב שאיחר לבוא לפניו ביו"ט מחמת שאכל תאנים משיירה של עכו"ם, ענה אמרו דתלמיד ר' מנא אכל פירות באנטוריים דס"ל א"י צ"ח הכנה], ותלמיד ריב"ל לא אכל משום דס"ל דיש לעכו"ם הכנה].

מדמניות שזכרם ענבים הזובת משקה ודרכן לנשור - אסורות ביו"ט משום גזל', אבל **פירות הדקל** [שבשצים קוצים סביב הדקל ושזכפים כיפין עלי הדקל עצמו, ונופלים הפירות מהרוח -] מותרים ביו"ט דחלי' שנפלו מעי"ט.

פ"א ה"ח

לִבְשׁוֹ אין מוכרין לנכרי ולא **טוענין עמו ולא מגביהין עליו** שבעוד יום אא"כ מגיע למקום קרוב - ו"א כדאמר שמואל מחוטרה לנהרדעא, וי"א עד שמגיע לביתו, וי"א עד שמגיע לעירו.

וּלְר' יוסי ב"ה מתיירים, וּלְר"ע ב"ה התירו דוקא אם יצא מהפתח ויקדש עליו היום.

אין נותנים לעכו"ם זבל וע"מ שיאצו בשבת, ומ"מ אם נתן לפניהם ונטלו ויצאו א"י צ"ל למונעם והיינו בכלל שמונותח עליו דאל"ה אסור, וכן עכו"ם איירי בעניי עכו"ם שמפרסנים אותם עם עניי ישראל מפני דרכ"ש.

טז באיזה אופן מותר לאומן עכו"ם לעשות ישראל בשבת, בביתו של ישראל אסור ובשל עכו"ם מותר וַאֲמַר רשב"א דה"מ בקבלנות אבל בשכיר יום דעושה שבביל ישראל אסור, וה"מ תלוש שבבילי מפורסם אבל במחזור לקרקע אסור בהדואר יאמר שהוא שכיר יום, וּבְעֵינֵי אַחֲרֵת - מותר אפי' במחזור [אבל בקבלנות אפי' בעיר אחרת אסור].

הלכה כרשב"א דבעי קבלנות ולא שכירות - בשבת הג"ל, **באבל** שאסור שכיר יום לעשות מלאכת האבל, וּבְע"ז דביום אידן אסור ישראל לעשות מלאכה בביתו אבל בבית העכו"ם שרי, וה"מ בקבלנות.

אין משלחין איגרות ביד עכו"ם כדי שלא יולין בשבת לא בער"ש ולא ביום חמישי, וּלְב"ש אף לא ביום רביעי וּבִגְה מתיירין ברביעי, ור' יוסי הכהן לא היה נמצא כתבו ביד גוי מעולם, וכן גז' ב"ש וב"ה גבי הא דאין מפרשיין לים הגדול, וַאֲם היה הדבר **קרוב** כמצאו לצידון מותר וכעיי"ז אין **מקיפין על הים בעליל במלחמת הרשות** פחות מג' ימים קודם לשבת, אבל במלחמת מצוה אפי' בשבת מותר כדי [ביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים, וכ' עד רדתה] אפי' בשבת, ובבבלי דרשי' עד רדתה' להתיז לפתוח במלחמת הרשות קודם ג' ימים.

פ"א ה"ט

לִבְשׁוֹ אין נותנין **עורות לעבדן נכרי** אלא כדי שיעשו מבעוד יום [והוא שיעור הילוך ד' מילין כדין טהרה באלו שטמאין עורותיהן כבשרן], **ולא כלים לכובס נכרי** אלא כדי שיעשו מבעוד יום [ורשב"ג אמר דהוי נוהגין בית אבא ליתן בגדי לבן ג' ימים קודם השבת, וש"מ דקשה לעכו"ם בגדים לבנים יותר מבעועין], ולא מתיירין ליתן עם השמש בעודה זורחת [קה"ע].

הא ומצא שהכובס מכבס לו בשבת אסור להנות ממנו בשבת אלא למי"ט בכדי שיעשו, וצריך לומר לו שלא יעשה כן, וה"מ בטובת הנאה אבל בשכיר הנוטל שכר אי"צ לומר לו כיון שעסיק בעבודתו [ג.א.ה] ויש לעי' מה דין ההנאה ממנו בשבת באופ"ז].

שׂוּי ב"ש וב"ה שטוענין בקורות בית הבד ועיגולי הגת דכבר נעקרה כל טיפה וטיפה ממקומה מחמת כובד הקורה - י"א דשרי ליה במשקין היוצאים משם ולא דמי לפירות שזבזו מאלוהן דאסורים כיון דהכא נעקרה כל טיפה וטיפה, וי"א דאין ליגע וכן מצינו בברייתא.

פ"א ה"י

אין צולין בשר בצל ביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ואף לב"ה בשום דחיישי' שמא יחתה.

ר' בון אמר **תבשיל שנתבשל כ"צ** מותר להשהותו ע"ג כירה שאינה קטומה והא דתני לקמן דאין משהין ע"ג כירה אא"כ היה גרופה או קטומה היינו כשלא בשילה כ"צ [וסוגיית היר' דהכא ולא כר' מנא לעיל ה"ה דלא חיישי' לשמא יחתה אפי' אם רן נתבשל כמאב"ד], ואמרו דאין להוכיח כן ממתני' דבשר כדי שיצולו שרי להשהות דשאני בשר המצטמק ורע לו ואין לחוש לשמא יחתה, ולכן י"א דר' בון אמר דוקא לענין מים שהם מצטמק ורע לו, וי"א דאף מים אסור כיון דשאני צלי צלי אחוש שמא יחתה לפי דחושש שמא ייחרך הבשר אבל שאר תבשיל אסור ואף שהוא מצטמק ורע לו לפי דבתבשיל התמירו יותר.

חזרה ע"ג כירה קטומה, אפי' תבשיל שור שצריך הרבה ביטול שנתבשל כמאב"ד מותר להחזירו ע"ג כירה קטומה אבל לא אינה קטומה אסור משום דנראה כמבשיל [וכדאמר ר' יעקב בר אדא דחבור השופת קדרה הוא משתבשל כמאב"ד וצריך להתרות קודם שליש ביטול, אבל אח"כ ליכא חיוב וא"כ שרי אף להחזיר].

האם מותר להחזיר חמין שהוחמו כ"צ לכירה שאינה קטומה - יש שאמרו בשם ר"ש ברבי דמותו, **אבל ר"א הק' דאם אסור להשהות וזאי דאסור להחזיר ודלמא** אמר ר"ש ברבי לענין פסח דשרי ליתנו ע"ג גחלים משום דבני חבורה זריזין וכדלהלן, וה"ג דשרי להחזיר.

יז אין נותנים פת לתנור וחררה ע"ג גחלים - לת"ק עד שיקרמו פניה, ושאני פת מתבשיל לפי דזריזות הנשים בפת יותר מתבשיל לפי שאין אוכלים פת חמה אבל התבשיל נאכל רוחח [וסכנה לאכול פת חמה], ור"א מתייר אף אם רק קרם והתחתון שלה, [ומודה ר"א ב**לחם הפנים** דיאנו קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור].

מי שעקצו - **צרעה** ישתה צוננין, **עקרב** ישתה רותחיים, ולא יתפון בשתיה הג"ל משום סכנה.

פ"א ה"א

צליית הפסח בער"פ, משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה בער"פ שחל בער"ש ולא חיישי' לחיתוי משום דבני חבורה זריזין, אבל אי"ל דל"ח לחיתוי משום דצליית הפסח דוחה שבת כיון דתני בער"פ שחל בשבת צולין אותו רק משחשכה ולא מבעוד יום.

פסח שצאלו גערב שבת אין מחזיר אותו כשהוא מחותך מנה"מ פסולו ודלא לאוכלו נא, וכן אין לצלותו כדי שלא יהא צולה בשבת א"נ אפי' נצלה כמאב"ד אסור משום דנראה כצולה בשבת [ולעיל דהתיירו באינה קטומה איירי בצולה כל זורכין], ואם נתיר להחזירו ביאוא ליה לצלותו כ"צ וישתקע הדבר שלא חזיר עד שחשכה, אבל מחמת האיסור יצלה כ"צ מבעוד יום, וילה"ס **האם מותר לחמם פסח מחותך** דשמא גזרו על מחותך בכל גזונא.

כמה יאחו האור ויחשב כמדורה, מאחזיין את האור **מדורות בית המוקד** ואף שנאחו האור רק מעט ל"ח שהכהות יולכיו את האור בשבת לפי דלכתנים יום הדין הן.

מדורת הגבולין - **לחצוק** כדי שיצת האור ברובו, וכן **קורה** בעי רוב היקף הגבולין לאורך כולה [וכדתני עד שתפסל מלעשות מלאכה], וּלְר' יהודה 'אף פחמין' דקשה לבעון סגי בכל שהון.

ד' מדורות סגי בהבערה **כל שהיא** אף לת"ק מדורת הגפת, הזבל, החלב, והגלענים, וכן אמרו בחותל שהוא מלא גלענים, וה"מ בבריאות אבל בגלענים תשות שון רעות צריך רובן.

חריט למטה ועצים מלמעלה סגי שיאחו האור בחריטו.

במה מדליקין

פ"ב ה"א

יח במה מדליקין ובמה אין מדליקין, **פתילות שאין מדליקין בהם** - לכש יגושא ויש שקורין אותו דדינן מין עץ ואין מדליקין בצמר שבין הקליפה לעץ [אבל בעץ פשיטא מין מדליקין כיון דהוי מדורה], **תחנן** פשתן שלא נערה כדכ' **והיה החסון לנעורת**, **כלך** אנכון קיסריי [ורשב"ג אמר דחזר אצל כל מפרשי הים וא"ל דכולא שמו], **פתילת האינדן** עורניתא הצמר שבין הקליפה לעץ הערבה, **פתילה הגדילה** **מבדר**, **ירוקה שע"פ המים** פשתן שגדל שם וטעם כולם יתבאר להלן.

שמנים שאין מדליקין בהם - זפת, שעווה, שמן קיק [-] **קיסוסא** שמן מצמר גפן, וי"א שם עוף כדכ' **ואת הקאת'** בפרשת שמיי היינו קיק], **שמן שריפה**, אליה, וחלב **[לנחום המודי]** **ה"מ** שאינו מופשי, **ולחכמים** אין מדליקין אפי' במבובות **ותפעס** לפי שאין האור נמשך אחריהם אפי' נמשך לאחוריו ונדעך וקופץ ושוכח ומוציא את הפתילה, ועוד שלא הוצת האור ברוב הפתילה, ואף דבעי שהוצת האור ברוב הפתילה ותנן לעיל דסגי אם ידלק בער"ש ברוב היקף הקורה ואי"צ רוב עוביה וס"ד דאף במדורה כן, י"ל דחוי' דאיכא כמה שיעורים ושיאני ד' **מדורות דסגי ברוב** לפי שהם מתבערות יפה וזבזו א"ש דלא תני במתני' **שישא** מין פתילה שאין האור נאחו ברובה, **והוכיחו כטעם זה** מדאמרו דבשבת חנוכה אין מדליקין ג"ח פתילות ושמיים דמתני', ולכא"י אי נימא משום דאין האור נאחו אחריו וחישי' שיצא את הפתילה הלא אסור לראות מטבע לאור נר **חנוכה** ליתני ב"ה דטעמא דמתני' משום שאין האור נאחו ברובו וחישי' שכיבה וכבחה זקוק לה.

ביעור קדשים בשבת ויו"ט, ר' יוסה ס"ל דמהא דאין מדליקין בשמן שריפה בשבת מבואר דאין מבערים את הקדשים בשבת והיינו אף דמלאכה הנעשית מאליה מותרת שבת [כיון דכ' רק 'לא תעשה כל מלאכה'], מ"מ אין שורפין את הקדשים ביו"ט ואי"צ לומר בשבת, **ותמקוב** דכ' **לא תותירו** ממנו עד עקר והותרו ממנו עד בוקר' ליתני ב' בקרים דאין עדיק יום יום טז' בניסן [ואי"ל דאתי ליכא ראיא דדלימא טז ניסן והו זמנו הלא אין שורפים גם במצוא יו"ט - כיון כו'] **והותרו מבשר הזבח ביום השלישי** באש ישרף' אף דשלמים נאכלים רק לב' ימים ויליה אחד] **לר' חסדא** הקדשים מתבערים ביו"ט באופן שהבעיר בעיני"ט אבל אין מבערים ביו"ט, ובכך א"ש הא דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט ובער"ש גם אין מדליקין משום יו"ט שחל בער"ש ויתבאר להלן עוד בשי"ד.

ביעור חמץ שנגמר בשבת בער"פ שחל בשבת - לַמִּיד דיליף ביעור חמץ מקדשים ואין ביעור חמץ אלא שריפה אסור, וַלמִיד דלא יליף מנותר שרי.

יט אילה"ק לר' חסדא דביאר להא דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט דקאי על ליל יו"ט דתניפול' דאין מבערים את הקדשים בלילה כיון דהך מתני' כר' ישמעאל דתינוק אף דביום השמיני אינו נמול אלא ביום מ"א אם עבר זמנו נמול בין ביום ובין בלילה, והה"י קדשים לאחר היום השלישי וכן שמן שריפה כשנטמא הוי עבר זמנו.

מילה וטבילה בלילה, לר' יוסי כל הנימולים ואף שעבר זמנם אין נמולים בלילה דכ' **וביום השמיני ולר' יוחנן בשם ר"י** ה"מ ביום השמיני אבל אם עבר זמנו נמול אף בלילה **דאמר ר' יוחנן** דנהה כל חייבי טבילות כגון זב וזבה **טובלים ביום** דכ' **וספרה** להי שבעת ימים ואחר תהרה' דסופרת תחילת היום וטובלת, **מלבד נדה וילדות** שטובלות בלילה דכ' שבעת ימים תהיה בנדתה וילדת אתקש לנדה דכ' **ימי** נדת דותה תטמא' אבל נדה שעבר זמנה טובלת בין ביום ובין בלילה, **ותמן אמרו** דנדה וילדת אין טובלות ביום אפי' עבר זמנה משום כלתה וחתומה שיאמרו שטבלה ביום קודם זמנה.

[מעשה באשה אחת שראו אותה טובלת ביום ואמרו דמסתמא עבר זמנה, וכן אמרו להקדים לעוברת זמן דחטבלו אפי' ביום כר"ג דאמר מצוה להקדים משום זריזין למצות].

נדה שנאנסה וטבלה כגון שנפלה מהגשר - י"א טהורה לביתה לבעלה, **וטבאה לטהרות**, וי"א דטמאה אף לביתה דכ' **בנעי** בתים **וטבאה שנית'** ומהא דכ' שנית אף דידוע דהוא אחר כיבוס ראשון ליפ' דכיבוס שני ככיבוס ראשון לדעת דהיינו דהוא שצויה הכהן, וילפי' מינה דכל טבילה בעי לדעת.

אופנים המזוהים לישאל להנות משמן שריפה, **בח** **ישראל** הרוצה לליק לבניה לאור נר. **טובלת פתילה בשמן שריפה של בת כהן**, ואע"פ דבי"ד התירו זאת בזמן שהיו זאבים מצויים מ"מ לא עמד ביי"ד הגדול וביטלה לתקנה זו, ובטעם דלא בטלו פ"י הרי"ש כיון הדנאה של כילוי מתרומה אינה אסורה אלא מדרבנן, וכעו"ז אמרו בשביעית זשדה גניטיבה בשביעית לא תזרע למוצאי שביעית ואפי' בזמן שהמלכות אונסת והתירו חרישה ואנטונה, ואפי'ה קנסו בחרישה שניה, אף בדראשונה לא קנסו בזמן המלכות.

ישראל המתעסק בממון כהן, ישראל שהיה מאכיל את בקרו של כהן או שהיה אורג את בגדו - מדליק הישראל בשמן שריפה לפי הדוא לצורך כהן.

ישראל וכהן שהיו שותפים בחנות מדליק הישראל ועולה לעלייה ויורד כדי לעשות יצרכי של כהן, אבל לא יצרכיו של ישראל.

כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל והדליק בשבילו שמן שריפה אין מחייבים אותו לכבות עד שייכבה מאיליו.

ר' חיה ציפורה שהיה כהן האיר את הדרן לפני פועלו ר' חניה בר עכברי שהיה ישראל לפי שרצה שלמחרת יבוא לעבוד אצלו שוב וחשיב צרכי כהן בכך, ואף כשהגיע ר' חניה לביתו לא היה ר"ח מכבה את הנר אלא משאירו בביתו כדי שיוכל לשכב ולהשכים לבוא למחרת.

אדא שהיה כהן רצה להדליק נר שבת ע"י **שיטבול פתילה בשמן חולין** ויחשב לעירוב בשמן חולין בשמן שריפה אבל א"ל ר' אימי שהשמן בטל לגבי פתילה אי"ז חשיב עירוב.

ר' אמי שהיה ישראל טבל פתילה בשמן שריפה, אבל ר' איאלא לא הדליק בשמן של כהן שהשמש נתן לו החושש לגזול שמא אין דעת בעה"ב ע"כ, ואין רשות לשמש לבזבז ללא רשות בעה"ב.

כ הדלקת נר שבת ויו"ט מתערובת שמן שריפה, ר' יסא הורה הדרוצה להדליק נר של שבת בנר שהיה בו שמן טהור אלא למצותו אלא מוסיף לתוכו כוב שמן חולין ומדליק אף כשיש גיעין אין להוסיף עליו, **וינתן בן עכמאי** [שהיה אדם גדול ובקי במשניות] התיר לבת כהן אף לערב שמן חולין בשמן שריפה ואף דאין מדליקו נר שבת בשמן שריפה מ"מ כיון הדטעם שאין מדליקין משום דא שורפין את הקדשים ביו"ט לכך אם הוסיפה משל של שהו לא גזרו, ודאדא התספק לעיל האם מותר לטבול בשמן חולין שמא שמשא כהן היה ולכפי נר שבת, א"נ טבילת הפתילה גריעה מהוספת שמן, [ור"ח חזו על ברייתא זו לפני רבי וימנורו ליונתן בן עכמאי לחכם].

באיזה חלב אין מדליקין, יש **שאמרו בשמן שריפה רב** דאם הוסיף שנתו האלב מותר להדליק בו וישק' דממ"ט מתיקין אותו ואינו קרוש מדליקין בו אפי' אם לא הוסיף שמן, והאם בשאינו מחלי אפי' אם הוסיף שמן אין מדליקין בו, **ויש שאמרו בשם רב** דמדליקין בחלב מותרין וקורבי דגים שמונחו, אבל שמן דגים דמבואר לקמן דמדליקין בו איידי בשמן מעינו של הדג, [וכן כשר"ח בר אשי החאחר מלבוז לפני בר לוי שחיפש שמן זית להדלקה - שאלו רב היה יכל להדליק בקרבי דגים].

מצינו סתירה האם מדליקין בנפט וי"ל - דבשחור מדליקין ובלבן אין מדליקין מפני שהשלהבת עף ונדבק בכותל ויזא בחול על ממונו ויבוא לכבותו, ובבבלי מבואר דאף בחול אין מדליקין בו מפני הסכנה.

פ"ב ה"ב

אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט דאין שורפין את הקדשים ביו"ט וגזרו תרומה אטו קדשים, אבל בשאר שמונים דתני לעיל מדליקין ביו"ט דאין חשש שיטה ביו"ט, וכן טעם דלא הוצת האור ברוב הדלק אין לחוש שיכבה כיון דיחזור וידליק.

עיסון, לר' ישמעאל אמר דאין מדליקין בעיסון פסולת זפת ויזחו ר' מפני כבוד השבת, [וקמ"ל דדוקא פניש כבוד השבת אבל אי"צ להרחיק ד' אמות כדי להתפלל מעיטון אבל אי לא תני מפני שריחם רע הו"א דאין מדליקין בהם משום דצריך הרחקה לבריכה], והא דמדליקין בשמן **בקרב** **דגים** אף שריחם רע מ"מ בשעה שהם דולקין אין ירחם רע אלא לאחר שנכבס.

לחכמים מותר להדליק בכל השמנים כשמן שומשמן ושמן אגוזים שמן צנונות שמן דגים ושמן פקועות, בעיסון ונפט.

בר שרפון אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד, **והק"ר** **לר' נורי** דא"כ מה יעשו אלו שאין להם שמן זית [כאנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמן, ואנשי מדי באגוזים, ואנשי אלכסנדריה בצנונות, ואנשי קפודקיא שאין להם אלא נפט], ולכן אין ללקפק אחר הראשונים.

מהץ מדליקין **בצורי** מפני שהוא שרף ואין מדליקין ביוצא האהל מלבד פשתן, כדלהלן.

פ"ב ה"ג

כל היוצא מהעץ אין מדליקין בו לרש"י כגון לעשות פתילה מקנבוס וצמר נפך, אבל לרוב הראשונים הניו היו מיני זרעים, והיוצא מן העץ היינו לבנש וכו', לפי שאין עושה שלהבת מלבד פשתן שעושה שלהבת, וכ' אצל המנורה 'להעלות נר תמיד' ושיערו חכמים אין עולה אלא פשתן, ודרשו דבעי שתהא שלהבת עולה מאיליה.

כל היוצא מהעץ אין מטמא **טומאת אהלים** דאין האהל מטמא מהמת [אבל כלים שחתת האהל נטמאים] מלבד פשתן דאף האהל עצמו נטמא.

כל היוצא מהעץ אין בו דין **ע"ג** אצבעות ואינו חשיב בגד ולכן מסככים בו ואין טומאה אלא בגעג"ס נפחים, [ועשו אותו כבגדים העבים ביותר או הרכים ביותר, שאין בהם תורת ע"ג], מלבד פשתן דבגעג"ס חשיב בגד 'דילפי' 'את המכשך תעשה וגו' שש 'משור' לשש דפדי המגהות שש' כ"כ פארש פשתים ונמצא דיש'ש היינו פשתן.

כא טומאה באהל העשוי מעור בהמה, הנה אהל העשוי מעור בהמה טהורה ודאי דמקבל טומאה כדמצינו באהל מעורות אילים מאדמים, ועורו בהמה טמאה **לר' יהודה** **ור' נחמיה** מק"ט דפי' לעורות תחשבים שהיה במשכן דהוי בהמה טמאה - **לר' יהודה** טיינין בהמה טמאה ונקראת טיינין תכלת לפי שצבעה דומה לתכלת, ולר' נחמיה **לרקיטין**, ואין אהל במבהמה טמאה מק"ט דפי' דתחש הוי חיה טהורה ולאחר מלאכת המשכן נגזרה, ושם חיה זו קרש ונקרא חתש ע"ש צבעו והיתה לו רק קרן אחת כדכ' 'ותיטב לה' משור פר מקרן מפרס' מקרין כתיב חסר משמע קרן היתה לו.

באיזה אופן אהל פתוח מחוץ מוקט מקבל טומאה, הנה כל בגד שיש בו געג"ס נפחים מק"ט בכל גווניו, ובפחות מגעג"ס נפחים עד געג"ס אצבעות היכא דאחשבניה מק"ט, ובאופן שלא הכין כגון שהתקינו לפקוק בה את המרחץ ולאנערו בו את הקדרה או לקנה בו את הרייחיים [בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן דהיינו -] בין אם הכינה לטלאי ובין אם לא הכינה לטלאי **לר"א טמאה** ואף כשלא הכינה לטלאי מ"מ לא בטל תורת בגד אם רק התקניה לפקוק בה את המרחץ וכו', **ולר' יהושע** **טהורה** ואף זה שחכינה מ"מ מן התקניה לפקוק בה הכין ביטל תורת בגד מיניה, **ולר"ע** אם הכין מטמא ואם לא הכין בטל תורה דמה שחכין לפקוק בו את המרחץ אי"ז עושהו בגד [אבל אי"ל דמן המוכן שאינו מן המוכן אם הניח בבית או זרק לאשפה - כיון דהנה תנן במס' כלים דגעג"ס שהשליק לאשפה חוץ משל ארגמן והזהירות ואמר ר"א דאף מטלית חוץ טהורה, ובבכרז דר"א מודה לת"ק כיון דאמר בלשון 'אף' ומבואר דס"ל לר"א דאם אינה חדשה או של ארגמן וזהוהית טהורה, והכא אמר דאף שלא מן המוכן טמאה].

פתילת הבגד שקיפלה ולא היבהבה - **לר"א** טמאה ואין מדליקין בה [כמבואר בהתקניה למרחץ, וילפי' ממתני' דשבת דאין אכן פקק בה את המרחץ ולא רק התקניה לכך טהורה היא], **ולר"ע** טהורה ומדליקין בה [אבל אם הכינה לטלאי טמאה כמבואר במתני' דכלים] ויתבאר בהמשך בדר"ע ס"ל דמדליקין אפי' בפתילה טמאה משום דנח' על עיקר טעמא דר"א ליהול.

טעמא דר"א דאין מדליקין בפתילה הנ"ל - משום גזירה דנראה כמטהר כלים בשבת מחמת שהיבהבה ואף דמדליקה מבעוד יום צ"ל הגזירה היא מחמת יו"ט שחל בער"ש, ואיירי בפתילה שיש בה געג"ס מצומצמות דאל"ה היו כמתון מאיליו [אבל אי"ל דבקיפול עצמו נטהרת כיון דהאומנין רוצים בקיפול לטלאין], ויש טהור' דהלא אם **תיקן פתילה זו לרפואה** ודאי דטהורה כיון דמאסיא לטלאי הו"א כ"ן דנתנה בשמן טהורה, ובגמ' בבלי' פ"י בדעת ר"א בואפי"ז וכפי שבוואר.

אף דהיה בדין שתהא הלכה כר"ע שהוא המכריע בין ר"א לר"י מ"מ אמרו הדלכה כר' יהושע המיקל משום קולא שהקילו בגע"ג.

הנה רב ס"ל **דמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים** כיון דהוו קומצה, וכיון ולא מצינו חילוק בד' רבין כלים טהורים לטמאים

ע"כ דרב כר"ע וס"ל לר"ע דמדליקין אפי' בפתילה טמאה דאין כר' טהורה ור דאמר כמאן [י"ל בגי' הנמ' 'לא סוף דבר טמאה אלא אפי' טהורה - ה"מ לרא דאין מדליקין בתן], בבבלי פ"י בדעת ר"א משום דס"ל דהמלכה צריך שידליק ברוב היוצא מהפתילה וכ' אסור להסיר ידו עד שידליק רוב, ונמצא מדליק בשבר כלי, אבל ר"ע פתילות, ונמצא דאין כאן אלא עץ בעלמא.

פ"ב ה"ד

כב הרוצה יקוב שפופרת של ביצה וליתן ע"פ הנר בשביל שתהא מנטפת לתוך הנר - **לת"ק** אסור ואף אם היא של חרס, וילה"ס האם טעם האיסור משום שלא הוצת האור בכל טיפה והוי כמתחיל הולקה בשבת, וקמ"ל בחרס דל"א הדשמן בטל אגב שהכלי מאוס, ואו"ז משום דחייש' שיסתפק מהשמן כיון והקצת נשבר במכבה, ונ"מ בנודות העשות מדקל שיהן סתומות, ואין לחוש שיסתפק מהן בשבת, **אמנם אם היוצר החתכל בתפילה מותר** מפני שהוא כלי אדוח וחשיב כאליו הותחל בכל טיפה וטיפה, ולטעם דחייש' שיסתפק מיניה בידי מיניה משום איסור שבת **ואה"א** **אף חירבה** **בסיד** או בגיפסוס, **ור' יהודה** **מתיר** בכל אופן, משום דס"ל דמשקה טופח הוי חיבור והכא צ"ל דאיירי ביש קילוח המחרב בין הכלים.

הרוצה למלאות קערה שמן **וליתן** **ולר' יהודה** **במכה** בשביל שתהא שאובה - **לת"ק** אסור, **ואל' יהודה** **מותר** דס"ל לר"י דאם רגלי הטבל השני עדיין במקוה לא חשיב דנתסר המקוה ממ' סאה כיון דמשקה טופח הוי חיבור וה"נ השמן שעל הפתילה הוי חיבור, ומטעם זה התיר ר"י **פתילה אחת בב' פסות** או בב' קערות או בב' תמחויין אבל לת"ק אסור.

פ"ב ה"ה

כזיבו מפני הסכנה, המכבה את הנר כשיש חשש פיקוח נפש וכגון מפני שהוא מתיירא מפני גוים ביום חגם שאין מניחין אור אלא בבית עבודת איללים שלהם, או מפני לסטים או מפני רוח רעה בחולה שיש בו סכנה - פטור, וכיון דמחמת פקו"ז מותר לתחילה מצינו דרבנן דקיסרי שנו במתני' 'מותר'.

המכבה את הנר מחמת דחס על הנר או על השמן או על הפתילה - לר' חייב, והר"י יוסי פטור א"כ מכבה את הפתילה לצורך הפקח דהוי יכוני לצורך כיון דנח להדליק בכה"ג [וכפי שהיו שמש' שמוכרין ליה הבהוב, וי"מ מפרין שהחריכה מפוררת לגופה של פתילה, וס"ל לר' יוסי דמלאכה שאי"צ לגופה פטור וכדעת ר"ש גבי מוציא א"י המצ מביטה לת"ק חייב ולר"ש פטור כיון שאין ההוצאה צורך לו].

המת דהק' לר' יוסי מ"ש מציל שמן מהיות דחייב משום מפרק והלא עושה מלאכה בר ביות ואי"צ אלא לשרוף, וה"נ אינו מכבה אלא את הפתילה ולא עביד מלאכה בשמן [אף דבעי לפעולת הסחיטה הוא צריך לפעולה הכיבו מ"מ א"י הסחיטה אלא צורך היות לו צורך השמן], ותי' דשאני היכא דלא עביד מעשה בגוף הפתילה אבל היות והשמן אחד הם, וי"מ דאפשר דס"ל לירושלמי דאף הנוטל שמן מהנר חשיב על הנר [ול"ז במכבה לצורך השמן], והק' לת"ק דר' יוסי לר' נימא דהמציל מהותי' [באופן דליכא איסור] תלויב משום כיבו, ותי' דשאני הכא הדשמן בטיל לפתילה וחשיב דעושה מעשה בגוף הפתילה.

כל המלקקין כגון הקורע בחמתו על מת פטורים, **חוץ ממבעיר ועושה חבורה** דבעי קרא להתייר מה בשבת, וכן מבעיר דחייב בכל מקום ילפי' מדאסרה הבערת בת כהן [דילפי' מושבות ד'כל מושבותיכם' ממושבות דפרשת רוצחים] - **לבר קפרא** **חייב אפי' אי"צ לדם ואי"צ לאפר**, **ולר' יוחנן** אין חייב אפי" צריך לדם ולאפר כיון מילה הבערה אדח צורך קצת מחמת הדוח מצוה, וכ' התוס' כשנת דלפי"ז שאר מלקקין שהוא תיקון קצת דומיא דחובל לכלבו וצריך לאפר פטור כיון אי"צו"י תיקון חשוב ועוד דאינו תיקון בגוף הדבר אלא לצורך דבר אחר [ול"ז לסותר ע"מ לבנות], אבל בירושלמי משמע דכה"ג חשיב ע"מ לתקן וחיוב.

אילה"ק על ר' יוחנן מהא דתני שור שהדליק בשבת חייב והוא שהדליק בשבת פטור מפני שמתחייב בנפשו [ואיל דר' יוחנן קאי על פטור חטאת כיון דתנן דכל שמתחייב בנפשו, בשוגג חייב חטאת] אן ג"ל דאין חיוב תשלומים דבדר דאילו היה צריך לאפר היה פטור מתשלומים מחמת דצריך לאפר [וכדאמרו 'מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת' דאין לחלק בין שוגג למזיד בין בחיוב בהמה בין בפטור אדם].

כג אילה"ק על בר קפרא מהא דכ' ל'א תבעור וכו' כ'ל מלאכה' דאמר ר' יוחנן דהיה רצה לאלמד על כל המלאכות דכל שהיא אב מלאכה חייב עליה ואפי' עשה כל המלאכות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת, ואי נימא כבר קפרא ילה"ק הלא כל המלאכות הוו לצורך ובהערה חייב אפי' אינה לצורך - כיון די"ל דבר קפרא ס"ל [דלא כר', ויחנן א"ל -] כר"א

הבערה למדה על עצמה דאניה אלא בלא מלאכות לחיבי עד כל אחת ילפי' לרי"א מהנה"ל.]

עד **אילה"ק על בר קפרא** הלא חבורה היא תולדה דשחיטה שיש בה צורך - כיון ד**י"א** איפכא ושחיטה היא תולדה של חבורה.

כחו במלאכת שבת ובנויקין נפח בגחלים הבערי וכיבה **ברא"י** - חייב שתיים, וש"מ דכוחו הוי מעשה והי"נ נפח **שבר כלים חייב** נהג שלם.

ההותה בגחלים תחת הקדרה - ג"א דלת"ק חייב, ולרשב"א בשם ראב"צ חייב שתיים [א' על כיבוי העלינות, וא' הבערת התחתונות], ו**בשם ר' יוחנן** אמרו דהייב דחייבי רשב"א שתיים א"יל דחייבי ב' טהאות אלא דנחשב כחייב שתיים גזמ' לוקרובו בין שריעים גמורים.

ההותה בגחלים ומתחמם כנגדו - ג"א דפטור לכי"ע **ולר' אחא** ב"י ה"ג נח' ת"ר ורשב"א, ו**בשם ר' יוחנן** ה"ג ה"ל וכו"ע אינו חייב אלא אחת, **לר' יודן** ג"כ פטור דשאני הכא דא"י"צ להבערה וכיבוי הוי מלאכה שא"י"צ לנופה אבל החותה בגחלים חייב כיון דרוצה בהבערה ובכיבוי.

הבעיר ובישל בב"א כגון בישיל אוכל עד שנשרף [אך דהוי מקלקל מ"מ לבר קפרא מקלקל חייב] - **איכא דתני** חייב שתיים משום מבעיר ומשום מבייש **ואיכא דתני** חייבי אחת - לר' יהודה חייב משום מבעיר **ולר' יוסי** חייב משום מבשל, אבל הק' לר' יוסי הלא הבערה היא מלאכה חשובה דיצאה ללמד על כל המקלכות [ונקצת צ"ע דהלא התבאר לעיל דלמ"ד הבעירה יצאה חלק ס"ל דאין חיוב בהבערה א"כ נעשית לצורך ושמא י"ל דאיידי במבעיר צעית תחת הקדרה צ"ע, א"י י"ל דאיידי במחמם ממתוך דהוא תולדה דמבשל].

זו ששימש במקדש בשבת וכן בעל מום ששימש בטומאה בקרבן ציבור שהותרו בטומאה - **לבר קפרא** חייבי אחת משום זרות ובעל מום משום בעל מום שעבר, דס"ל כיון דהותרה שבת אצל עבודה הותרה לכל, **ולר' חייא** חייבי שתיים א' משום שבת דלא הותרה שבת במקדש אלא אצל כהנים, וכן בעל מום משום טומאה כיון דלא הותר קרבן ציבור בטומאה אלא בכרשים לעבודה, וכן דחייבי שתיים היינו ב' מלקות אבל א"ל ב' טהאות כיון דאין טהאת על דבר שודונו בידי שמים כאיסור זרות, ואמר בר קפרא לר"ח דאין להוכיח מקמיצה ומליקה דקודם קמיצה ומליקה אסור לזרים ולדכהנים ואחר קמיצה ומליקה הותרה רק לזרים כיון דאין קמיצה ומליקה דכ' וכל זר לא יאכל קדש, וכ"כ דאין להוכיח מטביל לאחר שנתקן שהוא מותר רק לכהנים כיון דשאני טבל דכ' וכל זר לא יאכל קדש, **ולבסוף יצאו ושמעו** דוח' בזה ולר' שמעון חייבי אחת ולר' יוסי' שתיים משום זרות ומשום שבת דהיינו מום שאיכו לאברים [ולאו משום שחיטה דהלא כשהו בור, ולאו משום הולכה וזריקה כיון דאנין אלא שבות], ו**מ"מ אילה"ק לר' יוסי'** דחייבי מבבעיר ומבשל משום מבשל דהלא אין באיכוכל אברים משום בישול - כיון דהוא רוצה בהקלקלה והוי ציבור לבישול, וי"מ דהק' למ"ד מבשל הלא זר הקטירו הוי מבטלה אצל בישוש ותי' כיון דרוצה בבישול איך מקלקל [ונתע' מבעיר גדושל של חבדו דחייבי משום שנעשה כקורע על מת או כקורע בחמתו דחייבי מחמת דנתקרה דעתו].

פ"ה י"ו

כ' ג' עעירות שמחמתן נשים מתות בשעת לידה - נדה, חלה, והדיקות הנר - **איכא דתני** ילדות מתות, כדמצינו בגזרים ודבעון נדרים בגנים מתים כדכ' לשווא הכינת את בניכם, ו**איכא דתני** ילדות מתות משום **דהשטן מקטרג בשעת סכנה** כדכ' ולפניו אלעזר הכהן יעמוד במשפט האורים' ולא כ' בסדר האורים משום דבשעת מלחמה ליי"ד של בעליה יושבים עליהם אם לנצוח או להנצת, וכ"מ דכ' מציילא למלחמה [ושמרת מכל דבר רע' את"פ דלעולם צריך להשמר, וכ"מ דאמר יעקב על בנימין וקר'הו אסון בדרך, וכ"מ דאמר חזקיהו המלך בשעה ששלח מלך אשור את רבשקה שהוא 'יום תוכחה', וכ"מ דכ' בהשפטו יצא שרע' ולא כ' יצא צדיק, ומחמת דהוה **השטן מקטרג אלא בשעת סכנה** - לא ילך בעל נפשו דמותו מגג אלפי' הרב כמה, וכן אמרו דהיינו**ש בבית רעוע** עושה מלאך החב דניסטיים נושה שלו כדכ' 'שייא מות עלימו' לשון נושה.

עד אמרו ג' דברים שהשטן מצוי בהם - המהלך בדרך יחיד, והישרן בבית אפל, והמפרש לים הגדול אילולי דכ' 'הנותן בית דרך' כל הנכנס לים מים הלא מתו, [ואמרו דמעצרת עד החג אפשר לפרש בים, ומחג עד חנוכה הם וזעף אבל אח"כ אין לפרש כלל, והיה אדם שלא שמע

למטרונא שתמהה כיצד מפרש בים, וכן לא חש לאביו שאמר לו בחלום 'גום קבורה לא היהת לו' ולבסוף בטע, עוד מציינו דר' כהן רצה להפליג בין החג לחנוכה וא"ל דאף שיתפללו עליו מ"מ תפילת רבים שיבקשו על גשמים תשמע יותר, 'ובשעת קטר לולב' קשירת הלולב - קטר רגלך' מלהפליג].

הא דמתות מחמת נדה חלה והדלקת הנר לפי דאדם הראשון הוא תמזית דמו של עולם, דכ' 'ואד יעלה מן הארץ' [ולשקות את האדמה ונעשה האדם ממנה, ולכן מסרו נדה לאשה ועל כן חלה דאדם הראשון היה חלתו של עולם דכ' 'וייצר האדם עפר מן האדמה' [וכדאמר ר' יוסי משעת עירוב במים וקשקוש חייבי בולה ואף הדיא משנה בחלה י"ל דהוא דמתני' ר' יוסי, ודוחק, וצ"ל דקמ"ל ר' יוסי דבעי גם שקשוק], והדלקת הנר דאדם הראשון היה נרו של עולם דכ' 'נר' אלקים נשמת אדם', 'וג' דברים הנ"ל הם דברים מיתה מקרבים את המיתה לפני זמנה ונמסרו לאשה].

פ"ב ה"ז

כה ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ער"ש - עישרתם ועירבתם הדליקו את הנר, וצ"ל איידי באשה חברה כיון דאף עירובתם לע"ה על הקודש ועל טהאות והכשרות מ"מ אין ע"ה נאמן על המשטרות אלא מעיקר הדין, **קודש** דנאמן ע"ה על טומאה וטרהה של קדשים ואם אמר שנתן ברביעית קודש לחבית תרומה נאמן אף על התרומה, **טהאות** דהכל דאנמיים על הטהאות' ונאמנים על הפרה אדומה משום עושה שבת דכ' 'היתה לעדת בני למשמרת', ו**הכשרות** דנאמינים ח"ה לומר טהורין ולא הכשרות [משמרת].

הא דאומר הדליקו את הנר לבסוף אף דהוא איסור ד"ת - כיון דיראו שמקפיד על הקלות ולכן זיהרו אף בחמורה.

ר' חגי לא היה אומר עישרתם לפי שהיה אוכל מהשוק שהיה לוקח רק מחברים העשירים.

ר"א היה גוסס ער"ש עשה חשכו ונכנס וורקנוס בנו לחלוץ לו תפיליו דשבת ולא זמן תפיליו ויצא בגופיה ואמר אוי לי שנטרפה דעתו של אבא והשיבו לו ר"א דלא נטרפה דעתו דהלא הניח מצות נר שהיא סקילה בשביל איסור שבות דאנו אלא גיורת הממים שמא יצא לרה"ו וכיון שראו שהשיב דבר חכמה בנהו ושאלוהו ונטלקו טהרות והשיב על טמא טמא ועל טהור ונטלקו וישתמו בטהור [והק' וכי עד עתה לא היה טהור], ונכנס ר' יהושע וטהרו תפיליו והיה מגפפו ומנשקו ובוכה ואמר רבי הותר הנדר שנידוהו [כמבואר בסו"פ הוהב], אבי אבי רכב ישראל ופרשיו.

ספק חשכה ספק אינה חשכה אין מעשרים את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות, אבל מעשרין את הנמאי [ונקרא דמאי ספק מתוקן ספק אינו מתוקן], ומערבין [עירובי חצירות, אבל לא עירובי תחומין דהוו דית', ועומדין את התמין].

הא **דאין מטבילין כלים** ה"מ בכלים גדולים אבל בכלים קטנים מערים עליהם ומטבילין ע"י שטובא בהם מים ושורי לפי שאין ניכר שמטבילן, וכדתני דאם נפל דליו בתוך הבור מערים ומטבילין לכאו כמאן ראה לדעת הכס"מ דאין טבילה חלה עד שיצא הכלי מהמים [דאליה"מ מ"ט בערעמה הלא תוך המים הם כבר טבולין], אבל לשי' החולוקת י"ל דלא היו הכלים שקועים ממש בתוך המים, עוד אפשר"ל סס"ל דטבילה בעי כוונה לטבילה ולכן לא עלתה טבילה, והא דמותרו להערים י"א דאפי' כלים שנטמאו בטומאה דאו' וכגון באב הטומאה ונעשו רטואה שטומאה, וי"א דדוקא כלים שנטמאו בולד הטומאה דהיינו טומאה הרגב [וכגון שנגעו הכלים במשקין דאין להם טומאה אלא מדרבנן], אבל אינו יכול להערים בטומאה דאו' דהוי תיקון מעליא, ולמ"ד דאפי' בטומאה דאו' הוא דלא בעי הערב שמיש י"ל דאיידי ברוצה לאכול חולין בטהרה.

אשה פיקחת חרולה להדיח ביתה בשבת דאסור לכבד ולרבוץ ביתה משום אשוויי גומות - מדיחיה כוס בויתו זו וקערה בויתו זו ותמחוי' בויתו זו, ונמצא הבית מוחזק מאיליו.

כירה

פ"ה י"א

כירה עשויה קדרה ונותנים לתוכה קדרה שהסיקוה בקש וזבות השבילים או גבבה תכן הנקצר עם השבילים או שהסיקוה בגפת פסולת ומשומשי השפיציא שמנן או בעצים וגרף את הגחלים או קטם את הגחלים באפר - **לתנא דמתני'** [וכן תניא ר' יהודה

יהודה בריה גבי' ב' כירות שא' מהן גרו"ק] מהן גרו"ק] מהן גרו"ק] מהן גרו"ק] עליה לב"ש חמין אבל לא תבשיל כיון דגחילי' בבישול שי יותר לחוש שיחתה א"י שאני תבשיל דנראה כמבשל יותר מחמין, ולב"ה משהין עליה חמין ותבשיל, ולב"ש אין מחזירין, ולב"ה אף מחזירין ויתבאר לקמן כז: באלו אפנים התירו חזרה.

לר"מ לב"ש אין נותנין ולב"ה אין תבשיל דוקא חמין, ולכו"ע אין מחזירין.

כז מקום הנחת הקדרה בשבת שהייה, אמרו בשם רב הדיתר שהייה נאמר דוקא על הכירה ולא בתוכה פי' דאין משהין על הגחלים אלא מעליהן אבל יכול להשהות בתוכה אם מרחיק ג"ט מקרקעית הכירה, וי"א עד החרוץ שיש בכירה להניח עליה תבשיל, א"ל כ' שאין הקדרה עושה חריץ בגחלים, והטעם דשרי כיון שבמקומות הנ"ל הוי שולט בהם אלא חזרה במקום שאלו מיד שולטת אסורה אף ומותר להשהות שם, א"ל ח"ה הקדרה מבשולת מ"מ מיחיד כמבשל, וכדאמרו בשם ר' יהודה דמותר להפשיר מים להפיו צינתם שבעת אם מניח במקום שהיז שולטת בהם דבמקום זה אין האוכל מגיע לידי בישול, אבל אסור להפשיר במקום שאין היז שולטת בהם, וכע"ז ר"ז **אמר** דאין להניח קדרה על הגחלים [כשתמה כיצד הקדרה תמה כ"כ] אלא יש להניח ע"ג ג' אבנים ונמצא דדינא דרב נאמר אף כלפי שהייה [ולא רק כלפי חזרה כמבואר בבבלי], והא דתנן אין צולין וכי' ומשעמ דשרי להשהות על האש משט ע"כ צ"ל דצלי שאנן, **אבל בתרמב"ן** העתיק לירו' כלפי חזרה, [וא"ש מתני' דאין צולין, וצ"ל דהא דתנינן ר"ז ג' אבנים היינו כ"ל שאי תהא הטמנה ואפי' שהיא גרו"ק מה"מ אסור כיון דנשאר שם אפר, א"י דתנן הכירה הוי הטמנה, אבל לענין חזרה לא מתני' אא"כ שי ג"ט או עד החרוץ.

ר' אבהו אמר דלוקח אדם מלא ידו רמץ ונותן את הקדרה ע"ג ג' אבנים משום דס"ל דדוקא בחזרה חצרכו גורף, אבל בשהייה א"י גרו"ק [ומתני' חסורי חסורא ודינא גדרתי' נאמר על חזרה לאחר שחתייו שהיית', א"י ס"ל דאף בשהייה בעי גרו"ק אבל ה"מ על הכירה עצמה, אבל אם מגביה את הקדרה ע"ג גחלים הוי היכר ושרי אפי' באינה גרו"ק].

חריות של דקל שהיו לחים בשעת הקציצה ואח"כ התייבשו, דינם כנפת ועצים, אבל אם היו יבשים כבר מתחילה בשעת הקציצה דינם כקש וגבבה, **גללים** של בהמה דקה כנפת ועצים, ושל בהמה גסה כקש וגבבה.

כיצד צריך לגרוף לקטום, הגורף גורף כל צרכו ולא יהיו גחלים בכירה כדתני דהגורף צריך לעשות כן בידו וי"מ דמגי שיגורף כל הגחלים לצד אחד כך צרכו כולו מקום הנחת הקדרה, **הקוטם אפי'** לא קטם כולו [דתני **ביב"ש שחל בער"ש** ואיכא איסור כיבוי דמלבה עליה נעורת של פשתן דאינה אלא קטימה כל דהו] וטעם החילוק מגופיה לפי שקטימה נעשית להיכר, משא"כ גריפיה אם לא יגרוף הכל [מחוץ לכירה או למקום אחר] יש חשש שיבאו לחתות בגזרותי'.

קטם ותלתת - ר"ח רובא אתיר, יש שהסתפקו בהיתר דר"ח האם אף לכתחילה מותר להשהות או רק בדיעבד אם השהה את התבשיל מותר באכילה, **ור' חנניה** אמר לר' אמי [כשלא הצליח לקבץ את החבורה יחד להתיר] דצ"ל דההיתר רק בדיעבד, אבל ר' **שמואל** סיסרטיי **ור' מנא** אמרו דההיתר אף לכתחילה [דמלבה תק' הלא הי' התבשיל מבואר כבר במשנה דלהלן דאמלבה שבונו מותר וכר"מ] ונ"כ דר"ח תתיר לכתחילה להשהות בכה"ג, ויתבאר בהמשך דר' חזונא פליג על ראייה זו של ר' מנא.

המעשר בשבת ונראה כמתקן **האיכל בשבת לר"מ** בשוגג יאכל, לפי' לעצמו במזיד לא כל ביום אף לאחרים אבל אוכל שמתחשף, **אפי' יתנבה** בשוגג יאכל למו"ש, ובמזיד לא יאכל הלא הוא עולמית אבל אחרים אכילים, **ולר"י הסנדנר** בשוגג יאכל למו"ש לאחרים כר' יהודה, ובמזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים דרדיש ושומרם את השבת כי קודש' מעשייה אסורין קדושת, ו**ר"י ברי' בנו של ר"י בן ברוקה** ס"ל כר"י הסנדנר דברב שוארו מדרבנן שהוא דבר שאין חייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אבל בדאו' [שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת] אין חילוק בין שוגג למזיד ואסור אף לאחרים עולמית, [א.ה. יל"ה"ם האם מעשר בכלל זדונו כרת ושגגתו חטאת או"ד דשאני מעשר בשבת דיעקרו דרבנן].

שמואל הורה כר"י הסנדנר, וכן הורה רב **בצ"בור** ע"ה שלא יבואו להקל, אבל בחבורה תלמידי הורה כר"מ, **ור"ש בר כרסנא** הורה כר"י בנו של ר"י בן ברוקה.

כז ר' יוחנן הורה כר"מ כדתנן בתרומות המבשל והמעשר בשבת בשוגג יאכל ובמזיד לא יאכל, ותמה ר' **חסדא** על ר' יוחנן וכי הותרו השבתות.

ר' חונא פליג על הכרז דר' מנא עליל קוסמה והובערה שריר לכתחילה כיון דהניא דגורו שגוג אטו מזיד מחמת **האומרים** שניתוהו והשהו תבשיל בשווג אבל אמרו לו דלא נחשדו לבשל אלא רק להניח ולכן גזרו רב גמניה, ונמצא דאף דמבשל בשוגג מותר מ"מ משהו בשווג אסור ולפ"ז אפש"ל דר' חייא אמר דקסמה ונתלתבה בשווג מותר אבל לתחילה שטא אסור, ובידך בתרומות מבואר באפי"א.

אף לאחר הגזירה 'במנייה' חזרו לומר דדוק במצטמק ויפה לו אסור אף בשוגג, אבל במצטמק ורע לו שבא לכלל בישול ומעתה הצימוק רע לו בשוגג יאכל, ודוגמא למצטמק ויפה לו - כרוב, אפונים, בשר טרוף, ראשי לפתות, וראשי קפלוטות, וכו' ביצים (ואמרו על ביצים מצומקות כעוזרות ויפה להם והם כפינקריטין מין פיר), ודוגמא למצטמק ורע לו - מים חמין.

לא תמלא אשה קדרה בעססית ותורמסין מניו קטניות ותתנם בתנור בע"ש עש חשכה, ואם נתנה אסורים למו"ש עד בכדי שיעשו והא דנאכלים בכדי שיעשו - י"א דה"מ במזיד וכר"מ אבל בשוגג יאכל בו ביום, וי"א דאפי' בשוגג וכר' יהודה, [ומסתבר כר' יהודה דס"ל סברת בכדי שיעשו].

הנוטע בשבת והנוטע בשביעית
לת"ק בשבת - בשוגג יקיים ובמזיד יעקור, ובשביעית - אף בשוגג יעקור וטעם החומרא בשביעית **י"א** לפי שנחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות, ו**י"א** לפי שמונים לשביעית ולא לשבתות ואם יקיים את גידולי השביעית ידעו הכל שנטעה בשביעית ובזבא להתייר אף במזיד, ו**י"מ** בנטע תוך ל' קודם השביעית דליכא חשד דהוין קודם השביעית [אך אין לחוש לתוספת שביעית כיון דהוי דרבה] ו**מאי**דן איכא חשש מנין לתן דמינן השנים מחחיל בשביעית [לכל פחות מל' יום נחשב כשנה באבה], וצ"ל דהך גנט היינו הורשיש דאלי"ה א' מוניס את השביעית כשנה שניה באופן נטע קודם ל' יום של שביעית א"ל ס"ל להך סומיא דיום בשנה הוי שנה ובעי ל' יום להורשה, ו**י"מ** **לאידך** בנטע תוך ל' יום קודם שמינית ונכנסה שמינית דאיכא חשד דהוי עבר על איורש שביעית ומאיזן אין חשש מנין.

ולר' יהודה [חילוף הדברים] בשביעית בשוגג יקיים דלא גזרו על השוגג, ובמזיד יעקור ו**י"א** ו**י"ב** יהודה דטעם האיסור מבזיד כמ"ז מפני החשד דאי כמ"ז מפני המנין אין ג"מ בין שוגג למזיד, ובשבת אף בשוגג יעקור לפי שהניית שבת עליו ואין ג"מ בין שוגג למזיד וע"י שממתין בכדי שיעשו נחשב כלא נתנה ממעשה שבת.

באיזה אופן התירו ב"ה להחזיר לכירה
הנה אם נטל מבעוד יום מחזיר מבעוד יום ואם נטל בשבת מחזיר בשבת, וי"א לה"ס בנטל בער"ש הוא מותר להחזיר בשבת י"מ דאריי אפי' בתניה דידה"ס והאם הוי כמניה בתחילה, ומפסו ומדאמרו דדוקא **אם הניחו בארץ אסור לטלטלו** ואיידי בנטל בער"ש, וי"מ הדפסק דבאפי' בעוד הכירה בידה, והא דאמרו דאם הניח בארץ אסור מלתא כדאפי' נטלו מחשכה.

עוד בכללי נושה ר"ה היה מחזיר
בשבת לכירה אצל ר"ח הגדול אפי' **מדינטי התחתונה לעליונה**, וכן **אפי' מכירה שהבלה מועט להבלה מרובה**, [ור' אמי אמר שלא שמע שמעוה זו מר"ה, אבל אמרו לו ד'לא שמענו אינה ראייה], עור אמר דהא הדניח ע"ג קרקע אסור מ"מ אם הניח על גבי מוקא או ספסל מותר להחזיר אף היה מפוחם פי' ערדיין ניכרת הריגתו, וה"מ כשלא העביר ידו ממנה, אבל אם אינה מפוחמת או אפי' מפוחמת אבל העביר ידה ממנה אסור.

פ"ג ה"ב

כח תנור
מתוך שקצר למעלה ורחב למטה חומו רב ולכן אפי' אם הוסק בקש וגבבה לא יתן קדרה בתוכו ואף לא יתן עליו לפי שחומר רב ואין נראה כנרוף ואתי להשתוות על כירה של חגלים ויבוא לחתוה, ור' יודן גרוה בביתו בדבוחת שרי להשתוות ויבוא גרוף אם נותן את הקדרה על ג' אבנים, ובלבד שלא ידעו השכנות ויבואו להלק באיסורי שבת.

תניא **דאין סומכין קדרה לתנור** ור' שמי שמסך לתנור עשה כן לפי שמע להך בריתא דאין אע"ל לסמוך.

ייבוש בלדים בתנור, ר' מנא זולו לגעו בנשים שהיו מייבשות בגדיהם באויר התנור משום דהמים שבתנור מתבטלים, א"פ חייש' שחיתה כדי למרר הייבוש.

כופת
שוה למעלה ולמטה ככירה אלא דיש בו מקום רק לשפיתת קדרה אחת וככירה של מקום לב' קדרות, ולכן אם הוסק בקש וגבבה דינו ככירה, והאם הוסק בגפת ועצים ידו כתנור.

מה נחשב כופת לענין שבת ודמיא, **לענין שבת** אזלי' אחר ההיסק בקש וגבבה ככירה ובגפת ועצים כתנור, **לענין**

טומאה

לקבל טומאה כתנור [משטיקוה לאפות בו פובנגין], ואם עשאו לבישול משטיקוה כדי לבשל ביצה קלה, ויגופיפהם שונים [בן אפיה לבישול א"י אסור דכופש בשבת דוקא אם הסיק אותו בפנים אבל בחוץ דינו ככירה, אבל בטומאה תליא דאם פתחו ממלמעה דינו ככירה ואם פתחו מהצד דינו כתנור.

פ"ג ה"ג

פירותים ביצה בצד מיחם
נושטת לצלותה ע"י חום המיחם.

תולדת האור, **לת"ק** לא ישבור ביצה ע"ג סודרים חמים מחמת האור ותולדת האור אסור משום בישול, ור' יוסי' מתיר דאין בישול אלא באור ולא בתולדת האור, וכמו דס"ל שאין חימומו ברור כן ס"ל לר' יוסי' חימוצו ברור **בגי הפוח של תרומה שריקו ונתנו בעיני**
הימצימה דהעיטה מותרת באכילה לוה, אבל לת"ק הניסה אסורה לפי שאין בחמץ בטל ברוב, ואף כשיש קא' בעיסה, [וה"מ דנח' ת"ק ור' יוסי כשחימץ במי התפוח אבל במחמץ בגופו אף לרבנן שרי כיון דריחא לאו מילתא].

לא יטמין ביצה בחול ובאבק דרכים
כדי לצלותה ומבואר לקמן דהטעם משום שעושה חריץ, וכע"ז אמרו **גפה** תאנה **שטמנה בתבו** **וחררה שטמנה בגחלים** **לת"ק** אם הם מגולים ניטלין בשבת ואם לאו יניטלין משום לטלטול תבן המוקצה לטיט, וכן גחלים שהם מוקצה, ולר"א **בן בתרא** אף אין מגולין תוחב שפוד או סכין ונטולן, וס"ל לר"א בן תדאי כר"ש [שנח' על ת"ק] והתניי לגזרו מיטה כסא וספסל וקתדרה אע"פ שעושה חריץ משום דבר שאין מתכוין שרי, א"ג היתר דר"א בן תדאי משום לטלטול מן הגז והא דלכא"י מבעיר את הגחלים י"ל דס"ל כר"ש דדבר שאין מתכוין שרי, [וחותה גחלים להתחמם דחשיבי מתכוין משום דרזוח בהבערות], אמנם **א"ר חכמים מודים** **באבק** **שרגליו** **שקועות** **ביטט** **דמותר לטלטלו** שאין **הנכנס מתקיימת** **למ"ו** עושה חריץ וכן **ל"ח** בחזרות משום חופי גומא, לפי שאין הגומא ניכרת, וכע"ז **מבואר** **במתני'** **דאין** **מגררין** **את כל הכלים בשבת חוץ מהעגלה** מפני שהיא כובשת אבל אינה עושה חריץ, [נש שהיכוחי דמותר לגזרו כסא ממתני' דכלאים דלפת וצוננות שעליהן בחוץ וכו' ניטלין בשבת כפי דמיוז עפר ונשטמ לגומא וע"כ דמריירי בעפר רך אבל אמרו דדילמא אתיא כר"ש משום דאינו מתכוון אבל לעולם לרבנן אסור, ואין לדחות דמתני' אתיא דלא כר"ש כיון דר"ש מתיר ספיחוי שביעית באכילה ותנן הים כסיפא אינו חושש משום שביעית, מ"מ אין לדחות כן כיון דאף ר"ש המתיר באכילה מ"מ אף ר"ש אסור לזרוע עושה שבת וכן יש לגידולין קדושת שביעית וכדתנן ע"ל מתני' דאינו חושש לא משום שביעית ולא משום קדושת שביעית].

כט בישול בחמה ותולדת חמה, **בישול בחמה** כיו"ע שרי, **ובישול בתולדת חמה** - **לרבנן** **דבבל** **אסור**, **ולרבנן דא"י** שרי, **והא** **דחני** **דלא יטמון** **ביצה** **בחול** **ובאבק דרכים** ולכאן מבואר תולדת חמה אסור - י"ל דהאיסור משום שעושה חריץ הנכיל [נראיה דצ"ל כן מרלא תני קמח דלא שייך ביצה ע"ג], **אילהל** **לרבנן** **דבבל** **דמתתיר** **רשב"ג** **ליתן** **ביצה** **ע"ג**, גג שיש בו סיד ורתוח וכו' שייך ביה חריץ ע"כ תולדת חמה שרי, דיל"ל **דרבנן** **על** **רשב"ג**.
אנשי טבריא הביאו סילון של צונן באמה של חמין מחמי טבריא, משום דהוי תולדה דחמה, ומיחו בהם חכמים [לרבנן דבבל א"ש דמיחו בהם, ולרבנן דא"י י"ל דאה"ו והלכה דלא כחכמים שמיחו בהם אלא כאנשי טבריא], ואמרו להם חכמים דאם עושים כן בשבת הוו חמין שהוחמו בשבת ואסורים בריחה ובשתיה, ואם הוחמו ביו"ט מותרים בשתיה ואסורים בריחצה ומבואר לקמן ל.
דשאני רחיצה שאינה שוה לכל נפש שאינה אלא לתענוג וכי' אך לפי שאיכל לכל נפש אלה לבדו יעשה לכס' [והשיבו פלילוסופים ואבלט דשאני רחיצה לפי שלא רצו שיתיר הדבר, וכמו שאין אדם רוצה שחבוק סריס באשתו כדי שלא תתפרץ].

גזירת המרחצאות, הנה מעשה דאנשי טבריא היה קודם שגזרו על הרחיצה דהנה מתחילה היו סותמין את הקמין נקבים שיש במרחץ שדרכן הנמים מתחממים מאש טחתת המרחץ ונכנסו לרחוץ בשבת, וכיון שנחשדו למלאות עצים [א.ה.ה. בער"ש, וכן לפתחו את הנקבים] שיש חשש אילו לחתוי אסור את הרחיצה והתירו להזיע, וכשנשדו לרחוץ כשכנסו להזיע אסרו אף להזיע וכיון דאסרו אף להזיע היו מכסיס את האמבטיה בנסרים, וכשנשדו לגלות את הנסרים שהיו באמבטיה של המים

המתוקים החממים, ואמרו שרצחו במים המתוקים הצוננה אסור להם את הכל, **ויכין ותנגדו** **התירו** **להם** **הזוננה** ולהשתטף בצוננין עד שהתירו להם מי מערה מקורה שהוחמו באש ומחמת הקרוי אין החום יוצא, וכן התירו חמי טבריא, ולא התירו להביא אלונטית שמסתפת בה, ואפי' ע"י עירוב דחייש' שמה יסחוט, אבל ר' חנינה בן עקיבא [וכן רבי] התיר אף הביאת אלונטית, והא דתנן דמסתפת אדם אפי' ב' אלונטיות אבל לא יביאם לביתו וקמ"ל דאף שאין כ"כ הרבה מים י"ל דאתאי מתני' קודם שהתיר רחב"ע להביא אלונטית.

עוד התיר רחב"ע **להטמין בעצה שבים** דשרי להטמין פירות בעשבים שגדלו שם ולא יזכשו טומאה אף שהן לחים, א"י התיר להטמין בער"ש לפי שאין מוסיפים טביל, **וכן התיר כאצורה** **להוציא** מים מהנהר לגזוזטרא שיש בה ד' אמות ע"י שחוקק נקב באמצעה ד"ט על ד"ט ולא חשיב מוציא ממכילת' להי"ז כיון דרואים ל"ט כ"ט שסביב הגזק נאכלו כפופין והו"ל מחציה תלוי.

עוד בין רחיצה בשבת, קודם שהתירו רחיצה בחמין תניא **דהרוחץ במי טבריא** - **לת"ק** הרוחץ היה מזלף על עצמו כדי שישנה מדרך שעושה בחול אבל לא יזלף אחר עליו, **לרי"ש בן מנסיא** אף לא יזלף על עצמו לפי שהוא מרבה את ההבל זיעה ולא התירו אלא להשתטף אבל לא להזיע, ועוד דהוא מכבד את הקרקע ע"י המים ואתי לאשוויי גומות, וכן אסור לזלף - ר' אחא ב' ר' ציחק שעגלה למרחץ בר' יטסס, ור' אבהו ג"כ אסר למזלפינ ע"ע ומימיאלא עליו, אבל ר' לונטי ור' יונה לא חששו ליחיידאה ר"ש בר מנסיא, והתירו לזלף בשינוי.

ל ר"ח במרחץ ובמקומות המטונפים, **ר' ציחק** **שאל את רבי** **במרחץ** **האם** **מותר** **ליתן** **צלחות** **של** **צוננין** **לתוך מרחץ** **חמין**, והשיב לו דלתוכו אסור אבל יכול יתן כבלי שני לפי שאינו מבשל, וכן אמר ר' יעקב בשם רבי"ל דשואלין הלכות במרחץ במרחץ ובית הכסא וביה"ש, [כר"מ] שהשיב לרשב"א במרחץ דאסור לקנח גופו באלונטית בשבת, וכן אסור להדיח את הקרקע משום אשוויי גומות], וכן תני דשואלין במרחץ וכו', **אבל** **רב** אמר דאסור אף להשיב דאסור לענות אמן במקומות המטונפים.

חמין שהוחמו מער"ש לשבת **או מעיו"ט** **ליו"ט** לאחר שאסרו את הרחיצה - **ע"ש** **שמואל** **רוחץ** **בהם** **פניו** **ידיו** **ורגליו** **ולרב** **רוחץ** **ל** **גופו** **אברים** **אברים**.

מוליירי
כלי מים שיש בו בית קיבול קטן בצידיו ליתן שם גחלים לחמם המים, ואם הוא גרוף שותים ממנו בשבת אבל אם לא גרף **אסור** ואפי' קטם - **י"מ** לפי שהגחלים נוגעים בגופו ובכירה לא התירו אלא ע"ג אבנים, ו**י"מ** משום שהרוח נכנס בגופו והגחלים בוערות ואף זכירה קטומה והובערה שרי שאני הכא דעומד לכך מתחילה, ו**י"מ** משום שעשושי פרקים פריקים והוא מתיירא משום יגמרו המים ויבוא להוסיף מים.
ודוקא מוליירי כשהוא גרוף שרי אבל **אנטיכי** כלי שיש בו ב' שוליים והגחלים בין השוליים והמים למעלה אף אם גרף אין שותים ממנה.
דשאני אנטיכי שמקום השוליים מכוסים והחום משתמר שם [א.ה. והוי כתנור], א"נ שטא האיסור הוא משום הטמנה והא דל"ח בכירה כיון דאין מניח על גוף הכירה, אבל צ"ע דמציוו הטמנה רק כבלי ולא כמאכל עצמו, ואמרו רבנן דקיסרין וכן אמרו בשם רב **דאם היתה** **גרופה** **ופתוחה** **מלמעלה** **והחום** **יוצא** **ממנו** **שרי**.

פ"ג ה"ד

כלי ראשון שאינו על האש, **מיחם** **שפינתו** **מע"ג** **האש** **לא יתן** **לתוכו** **מים** **צוננין** **לחממם** **במים** **החממים**, אבל נתן לתוכו להפשיר את צינת המים, וכגון שנתון הרבה מים שאין כסח המים החמים לבשל, וכן ליתן לתוך הכוס לעולם שרי דהוי כלי שני.
אמרו בשם ר' יוחנן **דמשמע** **בסיפא** **דאין** **להפשיר** **מים** **במיחם** **אבל** **רק** **בתוך** **הכוס**, **אבל** **אמרו** **דברשיא** **מדויק**, [וכן אמרו בשם רב] דדוקא לחמם אסור, אבל להפשיר שרי.

באיזה אופן התירו להפשיר מים, **לב"ש** **נותנים** **דוקא** **חמין** **לצוננין** **דחתאה** **גבב** **אבל** **לא** **צוננין** **לתוך** **חמין**, **ולב"ה** **בכוס** **נותנים** **אף** **צוננין** **לתוך** **חמין** **דכלי** **שני** **אינו** **מבשל** **וב"ש** **אסור** **אף** **בכלי** **שני**, **אבל** **באמבטי** **שהיא** **לא** **ראשון** **מותר** **דוקא** **חמין** **לצוננין** **אבל** **לא** **נותנים** **מועטים** **לתוך** **חמין**, אבל צוננין 'מרובים' ס"ל לביה דמותר וכן אמר ר"ש בן מנסיא מותר ליתן צוננין מרובים לחמין.

רב **דהתיר** **לעיל** **להפשיר** **בימיחם** **ס"ל** **כר"ש** **מנסיא**, **ור' יוחנן** **דהתיר** **להפשיר** **רק** **בכוס** **ולא** **בימיחם** **ס"ל** **כר"י** **כן** **גורי** **דהתיר** **להפשיר** **חבית** **של** **מים** **כנגד** **המדורה** [אבל אינו נתן

בשביל להחליט, וכן ס"ל לה' יוחנן **חכמים** דאסרו על השטובל **לעלות ולהתחמם כנגד המדרה במקום שאין היד שולטת שם** [והיינו שהיד נכזיית] ואין היתר אלא במקום הדיד שולטת שם ולא יבוא לידי גישול לעולם, [הייינו תנא דמתני' דאסר החמם מים מרובים אוטו מים מועטים], ו**לר"ם** שרי להתחמם שם, והכל **מודים בכלל שני דמורי** - ו"א משום דבכלי שני היד שולטת, וי"א דאף בכלי שני אין היד שולטת [כדמציינו בקדירת אורז וכן קערה של גריסים דאף בכלי שני אין היד שולטת], אלא עשו הרחק בכלי ראשון ולא בכלי שני.

פי"ה ה"ה

לֵא תבלין בכלי ראשון ושני, האיפלט והקדרה שהעבירין במאש מרותחין - **לַת"ק** - אלא יתן לתוכן בלבד כלי ראשון מבשל בעודו רותח אלא נותן בכלי שני שאינו מבשל וכגון קערה שנתון בה מהאיפלט או מהתמור - **ולתחמוי** שנתון בו כל האיפלט, ו**לר'** **יהודה** נותן לכל כשהעבירן מהאש דס"ל כלי ראשון אינו מבשל כשאינו על האש, מלבד לדבר שיש בו חומץ וציר דגים, דמתוך שהם חריפים הם מבשלים, וילה"ס האם מלח דמי לציר והאם יין דמי לחומץ.

האם עירוי כלי ככלי, ר' יונה אמר דאין ליתן מים רותחין כמלי ראשון על תבלין משום דעירוי כלי ככלי, וכדתנן גבי קדשי קדשים וקק"ל דטעונים מריקה ושיטיפה אחד בשבישל ואחד שעירה לתוכו רותח, ו**ר' יוסי** חילק דשאני כלי חרס שנוח בלבוש ושמא תבלין אינו בולע, והק' ו' יוסי בר בון לר' יוסי דתני בובחים כלי נחושת ואין נוח בלבוש ככלי חרס, ור' יונה ור"י נח' גם **בנותן תבלין בקילוח** ולא דמוה ר' יוסי ועירוי כלי ככלי.

אף אם עירוי כלי ככלי מ"מ **אין חיוב על המערה בשבת וכן המערה בבשר בחלב** אלא יש רק איסור כיון דאין חילוט ברור הפוסטרי מחלה אלא בדבר שהאור מהלך תחתיו ומ"מ לביב בובחים דבעי מריקה ושיטיפה לעירוי.

פי"ו ה"ו

ביטול כלי מהיכנו ומוקצה, אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן משום ביטול כלי מהיכנו, ואם נתן מבעוד יום מותר ואי"צ יטילו משם, אבל אין נהנין מהשמן לפי שאינו מן המוכן והקצה אותו לנר.

להד"ס האם מקצה עשה ברר שכתב מבעוד יום ונודע לו בשבת, א"כ בכבה בשבת זו ונודע לו בשבת הבאה ולא ידע

בביהש"מ של שבת זו, והנה לכא"י יש להוכיח דלא הוי מוקצה מדאמר ר' יוחנן **דאין דבר שהוא בעין ואינו מן המוכן** אבל דבר שאין ראוי למלאכתו או לאכילה מקצה אדם דעתו, ומלבד נר הדולק וכס"ל לר"ש לקמן, ו**אילה"ק** משמן שבנר שהוא בעין ואסור [ואף לר"ש, כיון דמוהר"ר יש לדינא דמתני' הגי"ל] כיון דשאני שמן שבנר שנתנו על דעת שילכה, וכעו"כ צ"ל בחיטין שזרען בקרקע דאף שהן בעין מ"מ אסורים, וכן ביצים העומדים לאפרוחים, עוד **אילה"ק** א"י יוחנן דעשטריי סוכה דאסורים כל שבעה אף שהן בעין כיון דשאני עיטורי סוכה דלז' ימים הן בטלין לסוכה ומודה ר"ש בהוקצה למצוותו, [אבל ביו"ט אחרון מותרים ואף דאסורים בביה"ש מ"מ לר"ש ל"א מגו דאיתקציא לכלי יומא], וכן **אילה"ק** ממוכין שנתפורו דאף שהן בעין מ"מ אסורים בטלטול כיון דלא אמר ר' יוחנן אלא בכלים ולפי"ז אי"ש קו הגי"ל כיון דאוכלים אלו בכללא דר' יוחנן [וכן שמן חטיין וביצים אלו בכללא דר' יוחנן], ולפי"ז אין להוכיח לספקות הגי"ל כשלא ידע על הכיבוי ושוב יליה"ס.

וכיון דר' יוחנן איירי דוקא בכלים א"ש הא **דפירות מוקצה** שהעלן לגו **ולא נגע בהם** פי' לא נגע בהם מער"ש ולא יע שנתביישו מבעוד יום והוו מוקצה, אמנם אי' גריס' לא נגע בהם' ומצא דארכא מוקצה באופן שלא ידע מער"ש ולעיל הסתפקו בהו, וצ"ל דגריס כגי' בביצה ו'לא ידע מהם' דהיינו שלא ידע שיתביישו בשבת דהוי מוקצה ככל גולד לר"ש הוי מוקצה כיון דלא ידע דיתילתי שבת.

מבואר בהמשך פ' **אילה"ק** ר' יוחנן מהא דכופים את הסל לפני פרוחיים כדי שיעלו וירדו ותניא דאין לטלטל את הסל אע"פ שהוא בעין - כיון די"ל דשאני סל שהוא מאוס, וצ"ל דאתאי כר' יהודה דמוקצה מחמת מיאוס אסור כדלקמן.

פי"ה ה"ו

לבטלטול נר בשבת, לר' יהודה מטלטלין נר חדש שלא הודלק בו מעולם אבל לא נר ישן דהוי מוקצה מחמת מיאוס, ו**לר"ש** כל הנרות מטלטלין בשבת דלא ס"ל מוקצה מחמת מיאוס, מלבד נר הדולק בשבת דכיון שאסור להוציא שמן מהנר הו"ל מוקצה מחמת איסור ואם כבה מותר לטלטלו דלא ס"ל

לר"ש מוקצה, ולר"ם מוקצה מחמת איסור, ואפי' כבה אסור לטלטלו כיוון בשבת משום מוקצה מחמת איסור, והוקצה להדלקה לשמן ולשלהבת.

ל"א הא דר"מ לית איה מוקצה אפי' לאחר שנתלק המוקצה ד**וקא** **דבדר המיוחד לאיסור** לכל השבת או בדבר העומד לאיסור כנר, אבל לא בדבר שעומד לתלוק לומר, ו**כ"ל** אפי' ייחדו לאיסור, ו**י"א** דר"מ אסר לטלטל לאחר שנתלק האיסור **כל שייחדו לאיסור** ואפי' שלא ייחדו לכל השבת או שאינו עומד בסתמא לאיסור [וש"מ דר' ירמיה ס"ל **כל המיוחד לאיסור** מדהק' על לבנה של בנין ולא כמיוחד לאיסור היא].

אילה"ק למ"ד **כל המיוחד ממוכני** הנשמטת משידה [דאינה ייחוד לטומאה דהוי כלי בפני"ע ואף בשידה המחזקת מ' סאה, ואינה נמדרת עמה באהל לבנה למ' סאה ואפי' לבי"ה דמדריים אף גמא השוליים, ואינה מצלת עם השידה וכגון שנסכסה לבית הקברות דאי נכנסה לבית הלא הגג מאהיל עליה ו-] **כל זמן שיש עליה מעות אסור לטלטלה ותני דאם נפלו בשבת מותר לטלטלה**, מ"מ אילה"ק כן כיון דאתאי כר"ש, ו**אני"ל** דאתאי אף כר"מ וההיתר לטלטל לאחר שפילי המעות מחמת דאיירי בשוכנו - **כיון דאיירי דומה דהתם דאם איירי נשמטת** [הוי חיבור ונמדת ומצלת מהטומאה ו-] מטלטלין אותה אף כשיש מעות במוכני' היתר' הוה אף במניתי. **אילה"ק** למ"ד **כל המיוחד לאיסור** מהא דמטה אבן ע"פ החביתו ושרי משום טלטול מן הצד, ולכא"ו הלא הוי בסיס לדבר האסור משום ליה הוי דבר המיוחד - **כיון דח"ל איתר בשוכנו, והנ"צ צ"ל דאיירי בשוכנו** כסיפא דאם דהחייב נמצאת בין חביות מגביהה ומטה על צדה.

ילה"ק על מ"ד **כל שייחדו לאיסור** מהא דאין מטלטלין סל שלפני אפרוחים אף דלא ייחדו, ויש שתי' דאיירי במאוס, אבל תני דאפי' סאה ותרקב כלים שאפשר לקנחן בקלות, ואי"ל דאיירי במאוס.

לג' לר' ירמיה ור' יוחנן דומה כר"מ, **לשמואל** הלכה כר' יהודה, ו**לרבי"ל** הלכה כר"ש [וכן הוהה ר"ל באטרבוליס דמנורה קטנה לאחר שכנתה מותר לטלטלה, עוד אמרו דלא הוי מעבירים מנורה שכנתה לפני ר' אבהו משום דס"ל כר"מ, וכעו"כ ר' תנחום לא הסכים לר' יסא להעביר את המנורה לפניו דהלא רב ר' יוחנן אוסרים וריב"ל ור"ל מתירין והוי כחד נגד חד חז].

הא דטלטלו קר **פמות** מתחת הנר בשבת ולא טלטלו את הנר בעצמו משום דאתאי כר' יהודה נרו גופיה מאיס, אבל הפמות לא מאיס, [אבל לר"מ אפי' פמות אסור, ולר"ש אפי' נר מותר], וכן צ"ל דאתאי כר' יהודה דיש לטלטל נר כבוי רק עי' שולח ולא את הנר בעצמו שהא מאיס [אבל **טלטול נר דוקא** לפניו קרוב הדבר לבוא לידי חטאת אם מטטל לפניו משום ממוכני ולאחוריו משום כבה]. הא דתנן **דאם התנה על נר** שיטלטלו לאחר שיכבה הרי"ז מותר - **ל"א** דאתאי כר' יהודה ומהני התנאי שאינו מאוס לגביו, **ויש שהק'** דדילמא אפי' כר"מ ושמא מהני התנאי יותר מדבר המיוחד לאיסור, [א.ה.ו וע"ע בזה בהמשך].

נר התלוי בדת הוי בסיס ואסור בטלטול, והא דהתירו לטלטלו אם אינו מתכוין [להבעיר כשמקרב את השמן לשלהבת ולכבות כמרחיק את השמן מהשלהבת] - פי' ה' ושמואל דאיירי בשוכנו, ומ"מ קראו על הפותח 'כרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה' מפני שהוא קרוב לפסיק רישא, והא דהוצרכו להעמיד בשוכנו ולא מהני למימר דאיירי בהתנה או דהוי כמתם מחמת דלת עשויה לפתוח ולסגור ולא אסר דעתיה מיניה - ע"כ שנתנו דס"ל לרב ושמואל דלא מהני תנאי אוליבא דר"מ כל דהמיוחד לאיסור הוי איסור ואפי' בהתנה, [ולפי"ז ר' יהודה ס"ל דמהני תנאי].

כוס קערה ועששית אע"פ שכבו וחסר לייגע בהם, ואף לר"ש דהתיר מותר שמן שבנר, מ"מ בכוס קערה ועששית מודה ר"ש דאסור כיון דשאני הני מנר דיש בהם הרבה שמן ואם יהא מותר יבוא לכבותו כדי להשתמש בהם.

ר' מגא מתחילה אמר דהא דהתיר ר"ש לטלטל נר לאחר שכבה איירי כשגררו עכברייה על הפתילה או שהיא דחוקה ונעשית חלק מהנר, או כשיש שמן בנר דהוי בסיס לדבר האסור והמותר, אבל בלא ס"ל לר"ש דאסור בטלטול והתעם אמר דבנר ר' מגא כן משום דתנן נוטל אדם את בנו והאבן בידו וכן כלכלה והאבן בתוכה ותני דבית רבי דאיירי באבן

ואוכלים ואוכלים דמשום דהוי בסיס לדבר האסור והמותר, ו**ר' מגא חזר בו** מחמת דר' רובינסו הוציא מבית רבי מחתה מליאה גחלים וא"א לומר שהיו הגחלים דופן למחתה או שהיה בה שמן, אבל ו' אבהו דחה דאין להוכיח מהתם כיון דאיירי שהיה בה שיורי לבונה ממוגמר, והוי בסיס לדבר האסור והמותר.

ומבואר מכל הני שמעתא דאי ליכא דין בסיס מותר לטלטל נר, והא דמטלטל את הפתילה וצ"ל דשרי משום דהוי שוליו מן הצד, [הוא דאסר ריש ש"ט לטלטל נר בשעת שהיה שוה דולק י"ל משום דתלוי לוצרן הנר, ובתא ליכא היתר של טלטול מן הצד], אמנם לעיל מבואר דאף אי בעי ייחדו כ"מ אסור לטלטל מוכני בשעה שיש עליה מעות וכן ק' מהא דבעי ינעור במעות עי"ג החבית וצ"ל דמעות שאני דחשיבי ביה בטלי וכו' אבן שע"פ החבית י"ל כיון דצריך לה חשיבא, [ומ"מ אינה בטלה לכלי דאמרו בתפילה, דהוי דהאבן גם יכולה ליפול], והא דמשמע בנר שאחוריו הדלת דאי מהני 'התנה' מותר אפי' כשהוא דולק י"ל לטלטל מהצד כה"ג הוי ינעור.

לד תרכוס תיבת עץ - **ר' יוחנן** אסר בטלטול דמייחד להו מקום מחמת כובדו, ו**ר' מגא** התייר, [וכן ר' ירמיה לא מיהא ביד המטלטלין תרכוס בביה"ה הגדול], ומ"ד דשרי איתאי כר"ש שהתיר לגרור מיטה כסא וספסל וקתדרה וכו"פ שיש עושה חריץ משום דברר שאין מחזקיני שוה ופיה הקתדרה גדולה [ואף דמודים חכמים בקתדרה אי לאו דעושה חריץ, צ"ל דאמרו כר"ש לפי שהתיר להדיא].

י"א דמודים חכמים דמותר לטלטל **כסא שרגליו משוקעות בטיט** ואע"פ שסותם את הנומא, א"נ מותר לגרור ולו"ח עושה חריץ, וכדתנן בכלאים גבי הטומן לפת וצננות תחת הגפן שאם היו מקצת עלים מגולים וכו' ו**ניטלין** בשבת ועי"כ דאיירי בעפר רך שאין הנומא מתקיימת, ו**י"א** דאין מודים חכמים בטיט דחריץ משמע אפי' בטיט, ומתני' דכתיב אתיא כר"ש ומשום דבר שאינו מתכוין, אבל מודים חכמים **בעגלה** מפני שהיא כובשת את העפר ואינה עושה חריץ.

סולם ע"ג ד' חוקקין הוי סולם מצרי, וביתור מג' הוי סולם צורי - **ל"א** דאיירי לענין טטול בשבת דמצרי מותר וצורי אסור, ו**י"א** דאיירי לענין חזוקות דאם העמיד סולם מצרי בתצר חבור לית ליה חזקת תשמישים אבל בסולם צורי יש לו, ו**י"א** דאיירי לענין טומאה דעד ג' ראוי לשמש ככיסא ומטמא מדרס, אבל יותר מג' אינו עומד לשיבה.

מנורה קטנה ומותרת בטלטול כשאינה דולקת ואף שהיא מיוחדת להדלקה, ואילו גדולה אסור משום דמייחד לה מקום, ו**א"א** דכל שהוא מן המוכן מותר לטלטלו, מ"מ קמ"ל היכא דלקחה לסחורה ואינו עומד לתשמיש, א"ו שבא ע"ש ע"ש חשכה ואינה בביית.

פי"ה ה"ח

תנן דנותנים **כלי תחת הנר** לקבל ניצוצות מהנר, והא דתנן דאין נותנים איירי כשיש לו צורך בשמן ונמצא מבטל כלי מהיכנו.

תנן דלא יתן **כלי עם מים** לקבל ניצוצות ואמר **שמואל בשם ר' י"ז** דאתאי כר' יוסי דאסר לקמן ליתן כלי חרס מלא מים בפני הדליקה משום גרם כיבוי, אבל לחכמים עושים מחיצה בכל הכלים ואפי' הם מלאים, **יש שדחו** דאתאי מתני' ככו"ע דהלא אף לחכמים לכא"ו אסור ליתן מחיצה של מים בפני הדליקה, אבל מדברי ר' שמואל מבואר דאף במחיצת מים נח' רבנן ור' יוסי.

במה טומנין

פי"ה ה"א

במה טומנין ובמה אין טומנין, המסלק קדרה מהכירה בער"ש טומן דוקא בדבר שאינו מוסיף הבל אבל אין טומנין בדבר המוסיף הבל הדייני גפת, זבל, מלח, סיד, חול - בין לחין ובין יבשין, ועשב ומוכין דברים רכים כצמר גפן וכדו', וזוגין פסולת יקב, ותבנים ודוקא כשהן לחין מוסיפין הבל, אבל כשהן יבשין אין מוסיפיהם הבל.

עוד שאין מוסיפיהם הבל - כסות, פירות, כנפי יונה נוצות, נעורת של פשתן ונסורת העצים - **לַת"ק** אפי' דקה [בין בעורת בין בנסורת], ו**ר' יהודה** אוסר בדקה [בין בעורת ובין בנסורת], ומתיר בגסה.

טעם האיסור בדבר **המוסיף הבל** משום דחייש' שישול ויניחה מחמת חומה וכיון דצננתה חייש' שיבוא להחזיר ואלו דבנר שמוסיפיהם הבל נמצא טמומן בתחילה בשבת אבל בדבר שאין מוסיף הבל אין דאין טומנין בתחלה בשבת מ"מ אם יחזיר א"ו הטמנה חדשה, והיינו **לראב"ע** דס"ל לקמן דמטה את הקופה

על צידה אצל אינו נוטל כדי שלא תיפגם הגומא וחישי' שיבוא לתקן הגומא, אבל **לרבע** דנטול את הקדרה על חישי' שיבוא להחזיר והי' מותר לטמון בדבר המוסיף הכל.

לה התבאר דמותו לטמון בדבר שאינו מוסיף הכל והוא דתנן לעיל פ"ב דספק חשכה ספק אינה חשכה מערבין וטומנין את החמין ומשמע דבחשכה אין טומנין את החמין אף דבבר שאינו מוסיף הכל - לר' **בא** שאני ספק חשכה הוא מפני החשד שאמרו שהיתחיה בשבת, **ולרבנן דרבב** מפני ביטול ביהמ"ד וכיון דאסרי ליה משחשכה עושה צורכו מבעוד יום יובא בליהמ"ד ונ"מ דלפי"ז אסרו לטמון שלג וצוננין, ולר' בא שרי.

ילהי"ס האם אסרו כירה משום הטמנה או הטמנה משום כירה, עזר אמרו ואסרו כירה שהבלה מועט מפני מרובה, ואסרו תבשיל שנתבשל כ"צ משום שלא נתבשל כ"צ, ואסרו חמין מפני תבשיל שנתבשל כ"צ, אבל חזרו והתירו חמין ומנח' דריש פ"ג איירי קודם שהתירו.

אין טומנין **ברמץ**, וש"מ דאפר שצנן מותר לטמון בו דאינו מוסיף הכל.

ר' **ינאי** אמר לבתו [שהביאה לו קדרה רותחת שהיתה טמונה בגפת] דתתן בקופה של מוכין ותתן את הקופה ע"ג גפת ושירי כיון ההקופה מספקת, והנה ר' **תינבא** אסר לטמון בתבן יבש שאינו מוסיף הכל כשטומן מעל גפת, ולכאז' פליג על ר' ינאי, **אבל אמרו** דבכה"ג אף ר' ינאי מודה דזקא כשיש קופה היתיר ר' ינאי, וי"מ דס"ז ינאי היתיר שהיה במקצת בגפת ור"ח איירי כשטמן בגפת מלמטה ותבן מהצדדים ולכאז' משום דהטמנה במקצת אסורה, ואמרו דבהא אף ר' ינאי מודה.

עירב דבר המוסיף הכל עם דבר שאינו מוסיף הכל - אולי" תנן רוב כדאמרו בטומן בשכונת ובפירות ובכנפי יונה דתליא האם איכא רוב פירות רקובים המוסיפים הכל.

חול כשטמון בו דבר חם מוסיף הכל ולכן אין טומנים בו, וכשטמון בו דבר קר - משמרמו קר, ולכן מטילין את המת בחול כדי שלא יסריח, אבל **תבן** הוא כשומר פקדון דכמו שנותנים כך הוא מחזיר.

אמרו **דבר דבר שמרחיקין מכותל הארץ אין טומנין בו** משום דההבל מויק לכותל, **וילהי"ק** מהא דהמשכיר בית לחברו לא יעשוה **אוצר תבואה** [ואי"ל מהא דהאיסור מפני שמביא עכברים דא"כ מ"ט אמרו דזקא תבואה], **אבל אילהי"ק** מהא דמרחיקין סלעים מהכותל והלא אין סלעים מוסיפים הכל כיון דהאיסור בסלעים מפני שמעלים בקרקע חלודה ומזיקין את יסוד הכותל, והא דטומנין בסלעים שאינם מוסיפים הכל היינו **בסלעי נחושת וזהב**, אבל **בסלעי כסף** אין טומנים מפני שמרחיקין הכל.

לו הוא דאין אומנים בתבן וכדי לחיים ל"ד שהיו לחין מעיקרא אלא אפי' הם נועלו **לחץ** מלמד ששקן, וראייה ממוכין שבתחילתן הם יבשים, ולפי"ז באופן שטמון בדברים שטומנים בהן דזקא כשהן יבשים **צריך לחסר מהקדירה**, דאל"כ יש לחוש שישפך מהקדרה.

גפת מוסיפה הבל מחמת הלחוחית היין דזקא כשהיא חדשה והיינו תוך יב' חודש, אבל כשהיא ישנה לאחר יב' חודש שיצא כל המשקה מהן ה"ה כעצים שאינם מוסיפים הבל, וכן אמרו לענין תנור שהחיתיקוהו בגפת ה"ה טמא באופן שהוסק בגפת חדשה מחמת הלחוחית הכושר לק"מ, אבל בגפת ישנה התנור טהור.

פ"ה ה"ב

טומנין **בשליחן** עורות ומטלטלין אותם דחזו להסב עליהם - **לר"י בן פוי** הי"מ בשלחין של בעה"ב אבל בשל אפותיקי שנותנים באוצר ועומדים למכירה, אסור לטלטלן, אבל לר' יוחנן ור' יהודה אפי' בשל אפותיקי מטלטלין אותן.

טומנין **בגויז צמר** ואין מטלטלין אותם דמוקצים הם לטוות ולארוג אותם - לר' יהודה ור' יוחנן ה"מ בשל אפותיקי אבל בשל בעה"ב מותר לטלטלין אבל לר"י בן פוי אפי' תנונים שלחן בעה"ב אסור לטלטלין ל"א, איני אמא פליגי מה החילוק בין שלחן לגויז צמר].

כשבא ליטול את כיסוי הקדרה המכוסה בגויז צמר נוטל את כיסוי הקדרה ואף שהגויז עליה, והכיסוי אינו נתחבב בסני כיון דלא בא אלא לכסות את הקדרה, וכשבא ליטול מהקדרה - **לראב"ע** מטה את הקופה על צידה ונוטל מהקדרה כשהיא בקופה, דחישי' שיטול ותיפגם הגומא ולא יוכל להחזיר מפני שעושה גומא, **ולחכמים**

נוטל ומחזיר באופן שלא נתקלקלה הגומא, אלא חישי' שיבוא לתקנה באופן שנתקלקלה.

האם כלי ניטל לצורך דבר שאינו ניטל, אמרו **בשם רב** דפורשין מחצלת ע"ג לבנים כדי שלא ימחו ואף הדלבנים מוקצה, מ"מ כלי ניטל אפי' לצורך דבר שאינו ניטל, וכן ס"ל לשמואל דכופין כלי על **ביצה שנולדה בייט"ל** [והי"מ שאין הכלי נוגע בגופה של ביצה דאל"ה מטלטל מוקצה], אבל **ר"ש ברבי** שומע מאותוהו בשם אבינן דזק סומכין לה לה כלי משום דאינו נראה להריא שהוא צורך הביצה, אבל לא כופין עליה כלי, וכע"ז אמר ריב"ח דאין לטלטל חפי לסוטות יריעות המכוסות את הספינה.

אין להוכיח דכלי ניטל לצורך דבר שאינו ניטל מהדנין ר"ה דפרוסיין סדין על נחיל של דבורים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים כיון דמיירי שפורס תחת הכוורת ואיירי שיש כבוורת דבש והוי לצורך דבר הניטל, אבל רב איירי בפורס מלמעלה.

אופנים דשרי לטלטל מוקצה בשבת, רב התיר לטלטל **מצודות** הנשרפות מהמשמ ע"י שיחשבו להניח עליהן את הראש משום דכלי שמלאכתו לאיסור שרי לטלטלו לצורך גופו ומקומו, אבל במוקצה מחמת גופו לא מהני מחשבה בשבת ולכן **ראשי קורות** שאין להם תורת כלי שחישב עליהם מער"ש שרי בטלטול, וענינ' אמר ר' חלפתא בן שאול **דמוכין** מהני להם מחשבה מער"ש, וכן אמר ר' יוסי בן שאול על **צבר של קורות** קורות חודשות מסודרות שלא יתקעמו, א"י קורות בצורת זו ע"ג זו **אם חישב** מלמדה מער"ש **מותרים** בטלטול, **אבל י"א** דבעי יחוד ע"י מעשה ולכן אמר ר' ישמעאל ב"ר יוסי **ראשי עורות** שקשרן מותרים בטלטול, ואף אם תופר את ראש העור.

חירות ענפי הדקלים ללא עלים - **לרב** העומדים לשכיבה אי"צ **קישורו**, ולהאזהיל בהם ואח"כ נמלך לשכיבה **צריך** קישור [בכל העלין], **ולר"א ב"ח** [וכן אמר ר' יוחנן בשם ר"ח בן אנטיגנס] אף בשכיבה בעי קישור כל דהו כדי שיהא עליהן תואר כלי דאי נימא דבעי קישור בכל העלים פשיטא דאין לך מעשה גדול מזה, ונמצא דראב"ח מחמיר יתיר מרב דביעי קישור בשכיבה, ומיקל מרב דמהני קישור כל דהו אפי' בקבץ אלהין.

לו **האם ספינה מק"ט** לעולם אל ימנע אדם מלילך לביהמ"ד דכמה פעמים שאלו למה עריבת ספינת הירדן מקבלת טומאה והלא מבואר לקמן פ"ט דספינה טהורה כדכ' דרך אינה בלב ים' מה ים טהור אף ספינה טהורה, **עד שבא ר"ח בן אנטיגנס** ודרשה מפני שממלאים בה פירות ומשתמשים בה ביבשה, [וספינות דאשתקל אין מק"ט אע"פ דמוציאין אותן ליבשה מ"מ אין מוציאין את כל הספינה].

האם מוקצה בעי יחוד ע"י מחשבה או מעשה כל דהו או מעשה גמור, ר' חנינא אמר שהיו עולים עם רבי לחמת גדר ואמר בחרו לכם חלקי אבנים ואתם מותרים לטלטל למחר הנה אמרוהא איזה יחוד מהני - **לר"ז** שיקרדם מעפר וטיט והיו ראויים לשכיבה [וכן ס"ל דבעי מעשה גמור רב דבעי בחירות קישור כל הקוצים, ור"י דבעי קישור בשליחן], **לחבריא** עד שישפשוף אותן, וא"י דס"ל כוונתו דבעי יחוד [משם], **לציפוראי** עד שישחוב לייחדן [וכן ס"ל לר"י בן שאול דמהני מחשבה בצבר של קורות, וכר"ח בן שאול במכין], **ולר' יוחנן** עד שיהא עליהן תורת כלי וסגי במעשה כל דהו [וכן ס"ל לרבח"א דחירות סגי בקישור כל דהו, ור' יונתן דרש בשם ר"ח בן אנטיגנס כרחב"א].

הא דאמרו דראב"ח כר' חנינא י"ל כשמועה דר' חנינא וס"ל כר' יוחנן וכי"ל, אי"ש נגרוס רב כר' חנינא דסגי במחשבה כדאמר רב בחרות לשכיבה, [א.ה. צ"ע אי הוי מחשבה כל דהו ללא ייחוד או דבעי מחשבה ליחוד].

פ"ד ה"ג

הטמנה בתחילה בדבר שאינו מוסיף הכל אסורה ולכן אם לא כיסה מבעוד יום לא יכסה משתחשך, אבל אם כיסה ונתגלה אז אפי' נילגה בעצמו ע"ד לכסות שרי לכסות בשבת, **וילהי"ס** האם מותר לכסות בשבת בנתגלה מבעוד יום.

נטל מבעוד יום יכול להחזיר מבעוד יום וכן אם נטל משתחכה יכול להחזיר משתחכה, ואם נטל מבעוד יום ובא להחזיר משתחכה **י"מ** דאם נתקלקלה הגומא אסור כיון דחשיב טומן מתחלה, ולפי"ז נמצא דאם לא נתקלקלה הגומא אסור להחזיר אף אם נטל מבעוד יום וכן מותר להחזיר משתחשך, **אבל י"מ** דלא איפשטא האם מותר להחזיר משתחשך כשנטלו מבעוד יום, ואין

דין נתקלקלה הגומא שיין לוספק בה"ל, אלא דין בפני"ע [וכן משמע בירוש'].

מותר להעביר **מכירה לכירה** כדמשמע ממעשה דר"ה ששירת את ר"ח הגדול והביא מדיוטי תחתונה לדיוטי העליונה, וה"ה דשרי להעביר אפי' לכירה שהבלה מרובה, אבל **מכירה להטמנה** או **מהטמנה לכירה** אסור, וילהי"ס האם מותר להעביר **מהטמנה להטמנה**.

חוספת על הטמנה, מותר להוסיף על הטמנה כסות וכלים, ובבלד שיהיה עליהם דבר המועיל - לר"ז א"ר כיסה במפה אסור להוסיף עליה כיון דלא מהני, ובשם ר"ח אמרו דאף מפה מהני וראייה דהלא אדם שמוניח מרטוט על ראשו בשעת הציונה מהני לו וכ"ש מפה.

הטמנת צוננין, תנן דממלא קיתון צוננין ונתת תחת הכר או הכסת כדי שלא יתחממו, והא דתנן **לחת"ך** אין טומנין שלג וצוננין **ולרבי** שרי, אי"ל דמתני' דזקא כרבי אלא דמח' רבי ות"ק כששויה להרבה זמן, ומתני' איירי בטומן לשעה.

במה בהמה

פ"ה ה"א

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה משום דאדם מצווה על שביחת בהמתו **הגמל** באפסר ואיירי בדבר שהבהמה נשמרת בו והוי תכשיט ואוראה ולכן לא הוי משוי, **והנאקת** בחטם ברזל בחוטם, ומתוך שהיא בורחת מותרת במשימה יתירה, אבל הגמל אסור בחטם.

הסוס - **לתנא דמתני'** נמשך בשיר אצעהד סביב הצואר בקועה בו טבעת ומכניסים בו חבל או רצועה למשוך הבהמה, **אבל לר' ישמעאל ברו"י** סוס פחד גמל וחומר למנשכים באפסר [וסימין 'וכן תהיה מגפת הסוס הפחד החומר להחומר'] וכן הלכה.

הליבדקס בפרומביא [איכא דתני ליבדקס ע"ש 'לובים וכושים במצעדיו'] שבא מלוב, ואיכא דתני לגדקס דהיינו אבמטיס פ"י חמור הבא מסלק].

לח גרים הבאים מלוב צריך להמתין להם ג' דורות כיון מצרי דלוב היא חלק ממצרים וראייה מפול המצרי דכשהואו חל וקרא לוב.

תנן בכלאי"ה **ולרבנן** כל הפרידות מין אחד, ולר' יהודה לעולם של חוששין לרוע האב, ולכן כל הגולדים המיוססה מותרים בז' אע"פ שאביהם מין אחר, וכן כל הבאים ממהורה אע"פ שאביה מין אחר והלכה כר' יהודה.

מבואר לקמן כמה אופנים דלא יצא הגמל בהם ואמרו גמל וה"ה לשאר בהמות, והי"ל לענין היתר גמל וה"ה שאר בהמות מלבד אלו דתנן במתני'.

בעלי השיר נמשכין בשיר ברצועה, אבל אין מושיכין ברצועה של אפסר וחטם משום דהרצועה הנמשכת בהם מיוזח כמשוי, ולר"ח לעושה חריץ בצואר הבהמה יהיו חובל כיוון דמתני' כר"ש דדבר שאינו מתכוין מותר ולכן גורר אדם מיטה כסא וכו' אע"פ שעושה חריץ, וכדתנן דלת גורת וכן אדם מחצלת **וקניקילון** כלי שאחוריו המחרישה, יש מעמידים אותו אחוריו הדלת כשהן גוררים פותח בהם ונועל בהם בשבת, ואי"צ לומר ביי"ט, [וכן תנן על מחצלת שהיא קשורה ותלויה בעמוד].

טומאה וטרה בתכשיטים, תכשיטי אדם טמאים דאצל אדם תכשיט חשיב כלי יולפי' ממדוך דמנה שם אצעהד הנמדד וכו', ונ' 'תתחטאו', ותכשיטי בהמה העשויין רק לנוי טהורים, אבל כשעשויין גמ' לנוי טמאים וכדתנן במתני' על תכשיטי בהמה דמזין עליהן וטובלין אותם במקומם [ונדרך תכשיטי **בהמה לתלותן רפויים** ולכן לא הוי חציצה, וא"ש הא דתנן גבי אשה ולא תטבול בהם עד שתרפם].

פ"ה ה"ב

חמור - יוצא במרדעת לחממו דחמור אפי' בתקופת תמוז קר לו, והי"מ כשהיא קשורה עליו - ואמר שמואל דה"מ בקשורה של מער"ש אבל בשבת אסור דבשעת שקושר נשען על הבהמה ונמצא מלמשתמש בצדיי בהמה בשבת, וכשואר חנין מגופתיה אבל לשמטתה דרי"ח בר אשי היה קושר אפי' בשבת, השיב שמואל דרחב"א היה קושר בקלסטריין שק שנותנים לפני הבהמה שתאכל ממנו, ואי"צ להשתמש בצדיי הבהמה בקשירתו [וכדתנן דזכרים יוצאים בקלסטריין], **והא דתנן** דחבל שקשורין אותו בפרה ובאבוס מותר לקושרו בשבת לפי שעתיד להתיירו אבל ה"מ אם צד אחד קושר מער"ש דאל"ה

יבוא לקשר צד אחד בפשר של קיימא, ולכאף תק' הלא משתמש בצידו הבהמה בשבת ואי"ל משום דשאני פרה באבוס דאינו קושר קשר של קיימא כיון דתק' מאי נ"מ הלא מ"מ משתמש בצידו המה, אלא צ"ל דאתאי כרשב"א המתיר להשתמש בצידו אילו ובהמה בשבת, א"נ אפי' **כרבנן** דנח' על רשב"א ובמספך חבל על חבל פי' שיש רצועה כרוכה בפרה וקושר החבל ברצועה ובהכ"א אין משתמש בצידו הבהמה.

הזכרים יוצאים לבובים פי' עור שמוניחים כנגד הלב שלא יבואו הזאבים שדרכם לאחוז הבהמה בלבה.

חילול יוצאות **שחזות** אוחזים האליה למעלה כדי שיעלו עליהם הוורים, [כדאמר'י אין משחזינן את הסכין] מושתו היינו מזומן לביאה, ואיכא דתני' שחזות כדכ' 'שית זונה ונצורת לב' מזומנת לביאה], **ובבולת** קושרין האליה למטה שלא יעלה עליהן הזכר [כדכ' זיקרא להם ארץ כבול' דהיינו ארץ שאינה עושה פירות], **כבנות** בגד מלמטה כדי שלא יטפן צמרן מהקוצים.

ר' יוסי אוסר בהני דלעיל דהוי משוי, וכן בעיזים דלהלן מלבד ברחלות הכבנות כיון ששומר על צמרן הו"ל תכשיט.

לט העיזים - לת"ק דמתני' יוצאים צרורות בדירה] ופי' ר' יהודה [- דדוקא ליבש כדי שיתעברו, א"נ שיהו שמנות, אבל לא בקושר לחלב לפי שאין הקשר טוב, וחישי דלמא נפיל, ולריבובי אפי' לאיבת משום מראית העין שיאמרו דקשר לחלב וכן הלכה, וצ"ב דער ח"ק מי מבדיל אם נקשר ליבש או לחלב].

פי"ג

בהמה אין בהמה יוצאת, ויצא הגמל **במטולטל** כר קטן שמוני על הגמל להשוות חזרתו, והטעם דחיש' שמא נפיל, ומבואר בבבלי דבזמן שיש קושרו בחזרתו ובזבוג מותר.
לא יצא גמל [וכן שאר כל בהמה] - **עקוד** בידו אחת, **רגול** בשתי רגליו.

לא יקשור גמלים זבז' וישמשון באחד ואחרים נמשכים אחרי, שלא יראה כיוצא לעשות מלאכתו בשבת, אבל **מותב** להכניס לידו **חבלים** של כמה גמלים ולמשוך כולם כאחת, ובלבד שלא ירוכך סביב ידו משום כלאים כגון שיש בניהו חבלים צמר ופשתן.

"א בשם שמואל דלא ישייר חבל תחת ידו משום דדמי למשו, אבל אם משתייר חבל בצואר הבהמה שרי דהלא אין הבהמה מצווה על משוי, וי"א **שם שמואל** דמידו מותר משום דא"א שלא לשייר כל זמן, אבל בצואר בהמתו אסור לשייר דהוא מצווה על שביטת בהמתו דכ' 'למען ינח' וגו'.

חבל טפח אסור אם יש חבל בינו לבהמה אסור משום דנראה כנושא החבל, ובבבלי פי' שאין טפח מהחבל לקרקע נראה כמשוי, ואמר ר"ז דכיון דאסור לשייר בידו ומהצואר ובין ידו לצואר, הרוצה למשוך בהמתו יקחנה כמו סוס סריקא ערבי, שיש לו רצועה בצוארו ותוחב ידו בה.

פי"ה ה"ד

אין החמור יוצא **במרדעת** שמוניחים לו לחממו כשאינה קשורה לו מהטעם שיחבא, אבל **מטייל** בה בחצר, וכן אמרו **באוכף** דאינו יוצא אלא בקשור, ומותר לטייל, אבל לא יקשור ברצועה שלא יפול האוכף והמשאוי על זנבו בשעה שעולה בהרים, ולא יקשור רצועה ב**זנבו** שלא יפול המשוי על ראשו כשירוד בהרים.

לא יצא **חמור בזוג** אע"פ שהוא פקוק במוכין, משום דנראה כמיימהו להוציאו למכור בשוק, ולא **בסולם** שבצוארו שמוניחים בצוארו כדי שלא יתכן מכתו ולא **ברצועה** שברגליו שתולים במקום שהרגלים מנקשים זו בזו.

יש שהק' [דהוי מהלכות שבת כהררים התלויים בשערה ד-] מ"ש סולם דאסור מקישושות קורות שמעמידים כסולם ומותר - ופי' מילוש דא"נ שיש בו ממש לעצמו ולכן נראה כמשוי, וכיון דלה"ק מ"ש קישושות מקמיע מומחה שנתון בהמה וכן מ"ש קישושות מאגד שיע"ג המכה האסורים אמרו ד**נ"א** דקישושות ואגד שע"ג המכה אסור לצאת בהם, ו**נ"א** דמותר לצאת בהם, ומהא דהק' מ"ש מקמיע ומתיר דודאי קפיד שלא יפול משמע דאין החשש שמא יפול ואתי לאתויי בה"ר, אלא משום דנראה כממשאוי, [א.ה. ובמתני' פי' הגרני"ק דחייש דלמא נפיל ואתי לאתויי בה"ר].

אין תרגמגלין יוצאין בחוטין שברגליהם שעושים להם לסיומין שלא יתחלפו באחרים, ולא ברצועה שקושרים רגליהם שלא ישברו הכלים, ואין הזכרים יוצאים בעגלה שתחת האליה שלהן כדי שלא תהא האליה נשרטת בקוצים, והטעם מפני שעושה חריץ בקרקע וכמ"ד דדבר שאינו מתכוין אסור, א"נ נותנם בעגלה מפני שעושה חריץ באלה [ופי' ראשון עירק].

מ אין הרחלים יוצאות חנונות - **"מ** כיפה שעושים לה אחר הגיהה למממה, ו**"מ** עיקר שורש בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו תולעים שבראשה, ור"ו [שבא מבבל] אמר דש"מ שאסור לבהמה לצאת בקמיע ממוחה דתרייתו היה צורך הבהמה.

אין **העגל יוצא בנימון** - **"מ** בר נירא עול קטן שמוניחים לעגל בצוארו שיהיה למוד לכוף ראשו], ומסייע ליה מאן דתני **גימון כדכ'** 'הלכות קאמגון ראשן', ו**"מ** יריעה שקושרים לעגל סביב פיו כדי שיגמל מלינן ו**"מ** מקל שמוניחים בפיו שלא ינק, [ומסייע להו מאן דתני גימול כדכ' 'ותעלהו עמה כאשר גמלתהו].

אין **הפרה יוצאת בקופד** שמוניחים על דדיה שלא ינק העגל ממנה וישמר החלב, ולא **ברצועה שבין קרניה**, ואפי' אם רוצה למשוך בה פרתו אסור משום דהוי נסירותא יתיאר, ופרתו של ראב"ז יצאה ברצועה בקרניה שלא ברצון חכמים - **"א** שלא עשה אלא הורה כן, **אבל י"א** דעשה כן כיון דמצינו שאמרו לראב"ע או עמוד מבינותינו או העבר רצועה מבן קרניה, והא דתני 'שלא ברצון חכמים' **"א** לפי שהיה מתריס כנגד חכמים [ולאחר זמן נשחזרו שנינו מהצומת] שצם ע"כ שיצאה תקלה תחי", ו**"א** דאשתו יצאה כן וקראו לאשתו פרתו מחמת כבודו ומצינו דאשת אדם נקראת פרתו דכ' 'לולא שרשתם בעגלתא לא מצאתם חידתי', ו**"א** דהיתה פרתו של שנתנו ונענש עליה פי' שנקראה על שמו משום שכל מי שסיפק בידו למחות ואינו מוחה נקרא על שמו.

אם היה חור בקרנה ומכיסו בו הרצועה למושכה ואל לחוש שתפול - **לר' בא בשם שמואל** שרי, **ולר' יוסי** אין יוצא דהק' לשמואל הלא תנן הנאקה בחטם דוקא אנה דקשה לשומרה, אבל שאר בהמות לא [ובבבלי תי' דנאקה בחטם אתי' לאפוקי אפסר אבל שאר בהמות ומותרות בחטם], וכן ר"ז **בשם שמואל** פליג על ר' בא ודוקא **שור שעסקו ער מותר בפרומביא** שלו משום דאצלו איז"ו נסירותא יתייר [וכן נהגו רבותינו שבגולה].

כלב יוצא בסגור נטעת בצוארו וקושרים בה החבל והיינו כשיוצא בו כדי שלא יתאכל בשר הכלב ע"י האפסר, אבל אם הניחה כדי להכות בה אסור דהוי משוי.

במה אשה

פי"א

בהמה אשה יוצאה דהוי תכשיט או מלבוש **ובמה אינה יוצאה** משום משוי, א"נ אפי' תכשיט וחישי' שתראה לחברתה ותוליד ד' אמות בה"ר.

לא תצא **בחוטי צמר** שבראשה וחוטי פשתן שבראשה ורצועה שבראשה דחייש' שמא תזדמן לה טבילת מצוה ותני דלא תטבול בהם עד שתרפם פי' תתירם קצת כדי שיכנסו מים לשערה ואל"ה הוי חציצה וחישי' שתוליד אותם אחר תבילה ד' אמות בה"ר, ודוקא בחוטין גזרו אבל בדברים שהם עיקר לבושה ל"ה שתוליד בידה.

י' מנא מתחילה סבר דטעם האיסור בחוטים משום שהיא מותרת את התפור ע"י שקרועת את החוטים, אבל אי"ל כן כיון דתני ר"ה דחות' סל מכפות תמרים של תמרים רעים להתבשל - קורע ומתיר את הכיסוי בשבת אם הוא קשור בחבל משום דהוי מקלקל ו**לבלבד** שלא יקשור את הכיסוי בחבל, והו"ו משקרה ועת את חוטינה הוי מקלקל ושרי, אבל צ"ע דהלא מקלקל אסור מדרבנן, אמנם לצורך שבת התירו, ושמא אף לצורך טבילה התירו, **ולדעת הבבלי** קורע ומתיר תרי מילי נינהו, והא דשרי להתיר משום דהוי קשר שאינו קשר של קיימא, ולפי"ו ס"ד דחיבת משום מתיר אבל אמרו דאינו קשר של קיימא, אבל בירו' סיים ב'ובלבד שלא יקשור' וצ"ע.

חציצה בחוטי צמר ושיער, תנן **ולתכמים** חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי' הנותן חוצצים, **ולר"ז** של צמר אינו חוצץ לפי שהמים באים שם דאינו מהודק וכמו דמודים חכמים דאין חוטי שיער חוצצים, אבל איל לגרוס דר"י פליגי גם בשל שיער,

דלכו"ז ואף לתכמים אין שיער חוצץ וכן אשכחן לקמן דאשה יוצאת בחוטי שיער, והיינו ב' שערות כדלהלן.

מא חציצה בשיער, **שערה א'** חוצצת, **ב' שערות** ספק, **ג' שערות** אי"ז חציצה, **וילה"ס** בקשר אחת בשניה האם הוי ב' או א', וכן ילה"ס בקשר ב' בב' האם הוי כב' שערות או כד' שערות [ואגב זה אמרו דילה"ס בקשר ג' בג' אבל אין נ"מ בה].

ר' יהודה הורה למעשה דאין חציצה לאשה הטובלת לנדתה כשקושרת את שערה כזבג **הסוס** דכל שערה לא מיהדק.

אופנים דל"ה שיראה בה"ר, מותר לאדם לצאת באזור דלאו תכשיט ול"ח דלמא מראה להברתה, א"נ אזור אין דרך לפשוט בה"ר דא"כ יפלו בנדי, ולפי"ו מותר לצאת **בתיכיא** שערות של חוטין עגולות וחלולות, ול"ח דלמא שלפה לה, וכע"ז ר' יהודה הורה לבית בון תמניא דמותר לצאת **ברצועה משובצת במרגליות** ע"ג השבכה דדרך גשימ' חשובות לצאת בהם ואין מראות אותה בה"ר, וכע"ז מותר לצאת **בוזוגן שבכסותו**, אבל אינו יוצא **בוזוגן שבצוארו** משום דהוי תכשיט וחישי' שיראה, א"נ באיש ל"ח שיראה אלא חייש' דלמא נפיל ליה, **איכא דתני** דוזוגין שבכסותו ושבצוארו מק"ט והיינו כשעשה להם עינבל, **ואיכא דתני** דאין מק"ט והיינו כשלא עשה להם רהם עינבל [ואילה"ק מ**בוזוגן שבעריסה** דר"א דמוליכה להם אם אינו משמיע קול, וי"א דאם השמיע קול מער"ש אסור כיון דיחודו לקול, וחזי' דאי"צ לעינבל ומי"ט מק"ט, אבל י"ל דאם אינו מכוון לקול כלל לא בשבת ולא בחול מ"ט עשה לעינבל].

לא תצא **בטוטפות** מין תכשיט שנותנים במקום הפילין שבראש, ולא **בסנבוטין** פי' פתילין צבועין שנותנים בשבכה שבראשה בזמן שאינם תפורין אבל אם הם תפורין אין חשש שירדו.

לתנא דמתני' לא תצא **כבכול** כיפה של צמר תחת השבכה, אבל לחצר מותר לצאת נוח' בלמי' א"י גם שאר אלו השנויים במשנה מתריס בחצר או"ד דיש בהם חשש שתצא בהם לה"ר, ומה שתתירו כבכול כדי שלא תתנהג אשה על בעלה, **ולרשב"א** מותרת לצאת כבכול וס"ל כרבי דחברת שטמון מותר לצאת בו משום דל"ה שתראה לחברתה.

לא תצא תכשיט שמצייים עליו **עיר של זהב** ויתבאר עוד בהמשך, ולא בקטלא מין תכשיט שהאשה חונקת עצמה בה שתראה מלאת בשר, ולא בזמזים שבאף, ולא בטבעת שאין עליה חותם דאי יש עליה חותם הוי משוי וחיבת חטאת בהוצאתה, ולא במחט שאינה נקובה תכשיט שמוניחה כנגד פדחתה, אבל נקובה הוי משוי וחיבת חטאת, ואם יצאה בהנך דלעיל אינה חייבת חטאת.

האם מותר ללבוש בבית תכשיטים שאסור לצאת בהם, הנה אין משלחין תכשיטים ביו"ט כדין איסור יציאה בהם ביו"ט בגזירה אסו שבת - **לר' חלפתא** מותר ללבוש תכשיטים בבית וריאה מדאמרו רק דאין משלחין ומשמע דבבית מותר, ויש שדחו דקמ"ל בשילוח אע"פ שהוא לצורך גופו [וכדתני דשרי לטלטל שופר להשקות תנוק ופנסק וקרקש ומראה לנסות את הכלים משום דהוי לצורך גופו וכן שרי לצורך מקומו], וכן ס"ל **לר' בון** כדתני דכל שנהנין ממנו ביו"ט משלחין אותו ביו"ט ואם מותר להנות ממנו הויה מותר ג"כ לשלח וע"כ דאם אסור לשלח אסור ג"כ ללבוש.

תכשיטי כסף - **"א** בשם ר' ירמיה דאסור, ו**"א** בשמן דשרי דבק הוי חששו שתראה לחברתה [ופי' את סתירת ד' ר' ירמיה וכו' דהוי לידות משחוקות בחצרו עם תכשיטי כסף ושאלו לר"ז מה דינם והשיב שלא יורה לאיסור ולא להיתר].

האם וראים במראה נשבת, אין רואין במראה שאינה קבועה בקירי דלמא חזי נימה שאינה שווה עם שאר שערות ויבוא לגלח בה, ואם היתה קבועה בכותל רבי מתיר, וחכמים אוסרים שמא תתלוש שערה לבנה, [והאיש גם בחול אסור מפני הכבוד שאין דרך איש בכך ועובר על לא ילבש, **וה' דבינים התיירו לבית רבי** התיירו לראות במראה, ולספר קומי, וללמד בניהם יוונית מפני שהיו זקוקין למלכות.

להערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל: lishne.khile@gmail.com

כמו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס': 7692282@gmail.com